

dője a néppártnak számban való megfogyatkozása. Ötéves parlamenti pályafutása után, öt éves szakadatlan munka, szüntelen agitáció után kevesebb tagja ül a törvényhozásban, mint a parlamenti ciklus elején. A fogyatkozás persze nem lehet nagy, de a párt egész állományához viszonyítva mindenesetre elég tekintélyes, roppant erőfeszítéseivel szembeállítva pedig egyenesen lesújtó.

Nagyon optimista következtetést ebből persze nem szabad levonnunk. Éppenséggel nem tartjuk valószínűnek, hogy a néppárt valamelyik meg fog nőni az általános választáson. Számban tudniillik. Mert hogy az erkölcsi mérlege az első öt év után deficitet mutat, azt el nem tüntetheti az a néhány mandátum, amelylyel esetleg meg talál szaporodni. Hát még ez az egy, amelylyel nem is szaporodott? És amely végre is sem nem oszt, sem nem szoroz...

BELFÖLD.

A miniszterelnök nyaralása. Széll Kálmán miniszterelnök ma este visszautazott Rátótra, miután a személyes jelenlétét igénybe vevő ügyeket elintézte. A miniszterelnök azonban nyaralása alatt is naponta elvégzi a folyóügyeket. Nemcsak a beérkező aktákat dolgozza fel, hanem a miniszterelnökség s belügyminisztérium referensei mint eddig, ezután is folyton lejártnak Rátótra, hogy a fontosabb ügyekről személyesen is referáljanak a miniszterelnöknek. Széll Kálmán miniszterelnök különben tegnap este megjelent a szabadalvupártkörben, hol a nagy meleg dacára szép számban gyűltek össze a képviselők. A miniszterelnök hosszasan beszélgetett báró Podmaniczky Frigyes pártelnökkel, Plósz igazságügyminiszterrel s a párt több tagjával. A miniszterelnök a nyár folyamán az idén is Ischlebe utazik, hogy a királynak a folyó ügyekről jelentést tegyen.

Az „ellenzék” és Bánffy Dezső. Az Ugronpárt lapja szerint az ellenzék azzal a tervvel foglalkozik, hogy husz képviselő aláírásával kéri fogja a képviselőháznak azonnal való összehívását s sürgősen szavá tegyék a *Neue Freie Presse* letelepését báró Bánffy Dezső ügyében. Kételkedve fogadtuk ezt a hírt annyiban, amennyiben az ellenzékéről szólt. Nem voltunk ugyanis hajlandók feltenni, hogy az egész ellenzék kapható ehhez a nagyon kevésbé komoly képéshez. Utána jártunk tehát a dolgoknak és meggyőződünk róla, hogy az Ugron-csoport lapjának a közleményében némi túlzás foglaltatik. A valóság ugyanis

Siena mellett egy etruszk sir falán olvasható ez a néhány szótag: *mi me mu na no*, egy cervertii vázán pedig: *bi ba bu be gi ga gu ge*. Ezek Dieterich szerint misztikus formulák, babonás szellemidézés-félék. A legnagyobb szerep azonban e fali írásokban a szerelemnek jut, amely azokban az időkben is leghevesebb mozgatója vala a szív érzéseinek és minden szenvedélynek. A fali írkat fs felhasználgák szép asszonyok meghódítására, vagy arra, hogy édes szerelmi emlékeiket valamiképp megrögzítsék. Jacobs említi, hogy ha egy atheni gavallér meg akarta hódítani valamely szép hetaira szívét, felírta a lány nevét a kerameikosz falára és szerelmes, hízlelg sorokkal esalogatta. A hetairák pedig szolgáljukkal irattak ugyanilyen sorokat az imádott gavallérhoz. Valóságos szerelmi posta volt a kerameikosz vén falosra.

Mennyivel gyengédebb, sziverehetőbb a római keresztény világ szerelmi epedése! „Annyi évszázad után is — írja szerzőnk — nyomon kísérhetjük azt a vándort, aki szent Caixtus katekombájába jöven, szive tele van egy bizonyos Sofroniára való emlékezéssel, mindig feléje irányítja gondolatait, minden lépésnél őt idézgeti. Mielőtt még belépett volna a tulajdonképpeni szentélybe, odairja a falra: *Sofronia vivas cum tuis* s ezt a kívánságot ismétli beljebb, egy kápolna ajtaján, kissé vallásosabb formát adván neki: *Sofronia vivas in Domino*. Midőn már az utolsó kápolna közelébe ér, ezt írja a falra: *Sofronia dulcis semper vivas Deo*. És mindjárt alája — mintha nem tudna ettől az édes gondolattól elszakadni, — odairja: *Sofronia vivas*.”

Mily meghatón szép dokumentuma ez a néhány falra rótt sor a mélyen érzett szerelemnek! A pogány Pompéjban a szerelmi epigrammok nagyobbára szerencsés vagy szerencsétlenül végződött találkákra vonatkoznak. Egy bizonyos Vibius Restitutus egy vendégfogadó falán panaszodik, hogy egyedül maradt, noha oly igen epekedett az ő Urbanája után. Egy szerencsésőbb

az, hogy Ugronék köréből tényleg kezdeményezték a Ház összehívására irányuló akciót és a Kossuth-pártnak néhány itt időző tagját is meg akarták nyerni a tervnek, de sikertelenül. A megkérdőzött függetlenségi képviselők mind ellene nyilatkoztak, részint mert egyáltalán nines nyükre a dolog, részint mert a párt elnökeinek távollétében nem akarnak semmiféle akcióba belemenni. Minthogy azonban az Ugron-párt lapja mégis azt írja, hogy az összehívás kérésére hárszabály szerint szükséges husz aláírás már együtt van, ebből az következik, hogy a néppárt ezuttal is együtt tart a klerikális hajlandóságu Ugron-párttal, mert Ugronék létszáma nem adja ki a husz embert. Az „ellenzék” akciója alatt tehát tisztán a reakcionárius ellenzék próbálkozása értendő.

A privigei választás. A *Juriss* Mihály halálával megüresedett privigei kerületben ma volt a választás, amely a néppárti dr. Ernst Sándornak győzelmével végződött. A mandátumért, mint ismeretes, már hetek óta erős küzdelem folyt a szabadalvupárti dr. Markhot Aladár és a néppárti Ernst Sándor között. Hogy ez a küzdelem a választás közeledtével milyen arányokat öltött, arról tájékoztat a *Magyar Távirati Iroda* jelentése, mely elmondja, hogy a néppártion a kortések között sok papot lehetett látni, akik a terrorizmus minden módját gyakorolták. A szabadalvú választókat *utközben elfogdosták*. Tegnap este a vasutnál *harminkét tuzsínai választó közül tizenötöt körülfelkértek*, a kormánypárti rendezők kocsiját *szétszedték*, az árokba fordították és a kocsiban ülő választókat a néppárti választók közé vitték. Maga a néppárti jelöltje a választókat karonfogva a néppárti tanyára vitte. Egy ittas csoport vízszemet kapva a látottakon, *Andrássy Manó grófnét és Esterházy Miklósné hercegnét a bajmóci uton üszültatta*.

Az igazolásra való tekintettel katonaságot kellett kirendelni, mely kordont vont a választási helyiség köré.

A választás lefolyásáról a következő távirati tudósítás számol be:

Dr. Gyürky Géza, a választás elnöke kilenc órakor megnyitotta a szavazást. Helyettese Winkler Gyula. Bizalmi férfiak a szabadalvupárti választók részéről *Luljak Antal ügyvéd és Clair Vilmos*, a F. M. K. E. főtűkára, a néppárti választók részéről *Bonite Ferenc szerkesztő és Borosy Lipót mérnök*. A második küldöttségél *Klobuszky Károly elnököl*. Helyettese dr. *Pongrácz Géza*. Bizalmi férfiak a szabadalvupárt részéről dr. *Bangha Sándor szerkesztő és Hadányi Iván árvaszéki ülnök*, a néppárti választók részéről *Zmeskál Zoltán orsz. képviselő és Dianiska Sándor privigei segédlelkész*. Az első küldöttségél *Privige*, a másodiknál *Handlova* kezdi a szavazást. Mind a két pártion nagy a lelkesedés.

A választásra feljöttek a következő képviselők:

pároeska azonban odakarcolja egy másik falra: Itt időzött Romula Staphylusszal. A költészet mellett ott a próza: valaki egy koresma falán szemére veti a koresmárosnak, hogy vizet mér s a bort maga iszsa meg.

Még régi pénzekre is rákarcolták szerelmi kezek epedéseiket, vágjukat. Egy tesszalmi pénzre karcolta valaki ezt a két szót: *Δενς xaxá* (szép Deimis), egy másikra ezt az édes zenéjű sort: *Αλα φλα* (szerelmesetes Lagalé).

A régi világ hő szerelmét és apró torzalkodásait így őrizték meg e szegged, szénell falra rótt sorok, bepillantást engedvén rég letűnt korok egyszerű napi életébe, amely egészen elvész és felismerhetetlen a nagy világtörténeti forgatagok, a monumentális művészeti emlékek közt. Lebilincselőn érdekesek ezek a régi apróságok, amelyeket Caetani-Lovatelli asszony kötetében egybegyűjtött. Amiről eddig szoltunk, a könyvnek csak egy fejezetéből való. A híres szerző, akinek méltán adományozták kitüntetésül a doktorátust, egyéb fejezetekben érdekesnél-érdekesebb témákhoz vezet. Mind esupa régi apróság, lehallatott morzsái a klasszikus kor dus asztalának. Hol egybegyűjti mindazt az emléket, ami a régi időkben a rózsához fűződött, hol élmesen kipuhatolja a kéz, az ujjak, a gesztus fontos jelentőségét, amint az ránk maradt emlékekből kiviláglik. Régi játékok, Nero aranyháza, Amor és Pszikhé bájos és mély alagondolata, a drágakövek és fák kultusza mind megannyi fejezet, esupa mozaikszem, amiből elmés következtetésekkel és költői szóval képzíti a régi római nép szokásait, napi életét, apró örömeit és bánatait, mindazt, amiről referálni nagy dolgai közepette megfelekedezik a világtörténet. Pedig mind ennek a holminak is megvan a maga varázsa, amely ugy elbávol minket, mint a klasszikus délvidek fenyegetőn hatalmas régi épületei, nagy hősei, klasszikus jog- és államrendszere.

selők: *Semialovszky Valér, Seabó István, Kubina János és Zmeskál Zoltán és Városy Gyula*.

Délután három óráig a szabadalvupárti Markhot Aladár folyvást többségben volt, de azontul a néppárti községek választói vonultak föl és Ernst Sándort biztatták a győzelemmel. Délután 5 órakor Markhotnak 661, Ernstnek 761 szavazata volt, de már ekkor mind a két részről oly gyéren jelentkeztek a választók, hogy az elnök kiützte a zárórát és annak letelével kihirdette az eredményt:

— Leadták összesen 1433 szavazatot, ebből Markhot Aladárna szavazott 662, Ernst Sándorra 771 választó. Es így dr. Ernst Sándor lett a privigei kerület képviselője.

Bessenyei Ferenc lemondása. Bessenyei Ferenc országgyűlési képviselő, aki tudvalevőleg kilépett a szabadalvupártból s mandátumáról is lemondott, e lemondásának okát nyílt levélben tárja föl választóinak. Lemondott e levele szerint azért, mert a régi és új szabadalvú elemek között nem találja föl az elvi és irányegységét. Erről meggyőzte őt a többek közt az a körülmény, hogy a régi szabadalvú képviselőkkel szemben több helyütt — s így vele szemben is — volt nemzeti párti jelöltet léptettek föl, amely tény a különböző elemek kibékülésének ösztönését kizárja.

Bessenyei elhatározásának e megokolásához a félhivatalos *Magyar Nemzet* a következő megjegyzést fűzi:

Vissza kell a megokolást utasítanunk, mert az igaz, tartás nélküli való liberálizmusban nem ismerünk kategóriákat. Es másrészt vissza kell utasítanunk, mivelhogy a szabadalvupárt keretei között a liberálizmusban még kevésbé ismerünk árnyalatokat. A szabadalvupárt liberálizmusba egyenes. Ez az a liberálizmus, amely Széll Kálmán miniszterelnök programjában — littera scripta, tehát minden kétségen felül álló. Ezt a liberálizmust támogatta eddig, majdnem három éven keresztül Bessenyei Ferenc is. Hogy ma másképp gondolkozik ahhoz a liberálizmusnak semmi köze sincs. Az lehet Bessenyeinek malheurje, sőt azzal talán szervi összefüggésben is áll.

Az öreg honvédek állami ellátása. A hivatalos lap mai száma közli Széll Kálmán miniszterelnök körrendeletét, melyet az 1848–49-iki honvédek és honvédözvegyek állami ellátása ügyében bocsátott ki. A körrendelet így szól:

Különös gondoskodásom tárgyat képezte és képezi az 1848–49-iki honvédek és azok özvegyeinek állami ellátása és ha tekintettel arra — hogy az állami ellátásban részesülők száma még most is meghaladja a 9500-at és hogy azok segélyezésére a törvényhozás által nagyielküen engedélyezett évi 800.000 korona hitellel szemben még mindig 230.000 koronát meghaladó hiteltulépés mutatkozik, — az illetők ez idő szerint nagyobb arányu nyugdíjban nem részesíthetők: igyekeztem oda irányul, hogy ettől az igazán csekélyt alamizsnától és inkább erkölcsi elismeréstől senki se essék el, kinek arra jogos igénye van.

Hogy mindazok, kik 1848/49. évben mint honvédek, a hazáért életüket kockáztatták, nyugdíjban részesíthessenek, nemcsak indokoltnak és méltányosnak, hanem okvetlenül szükségesnek tartom.

Eppen annyira méltányos, hogy azok az özvegyek, kik a szabadságharc évében vagy azt megelőzőleg, életüket, jövőjüket a haza és szabadság védőinek szentelték, özvegyiségükben megfelelő ellátásban részesüljenek.

De nem talánam az osztó igazsággal és a dicső honvédnév méltóságával összeegyeztethetőnek azt, ha olyanok is részesíthetők a haza elismerésében, kik valóságban nem voltak honvédek és csak most igyekeznek kerüli utakon a névtelen hősök soraiba behatolni.

Szép és nemes hivatása van e tekintetben az 1848/49-iki honvédekét igazoló-bizottságoknak, egyleteknek és a közigazgatási hatóságoknak is, és csak elismeréssel üdvözölhetem azt a törekvést, hogy azok, kik 1848/49-ben a szabadságharcban életüket vagyonukat, jövőjüket a hazának szentelték, mint honvédek igazoltassanak és öreg napjakra lehető anyagi támogatásban részesíthessenek, de ez mindinkább nehez, sőt lehetetlen lesz, ha a honvédigazolóbizottságok és a közigazgatási hatóságok nem a legnagyobb lelkiismeretességgel, igazságos szigorral és beható gondossággal fognak eljárni, hanem rosszul alkalmazott humanizmus és engedékenység által vezéreltetve, olyanok részére is állítanak ki igazolványokat, vagy olyanok igazolását mozdítják elő, kik 1848/49-ben sem életüket, sem vagyonukat, sem jövőjüket nem tették kockára, hanem éleik úgy, mint a haza fainak más százezrei s milliói és semmi különös elismerésre nem érdemcsítették magukat.

Ezen vezérelek hatása alatt az ezekre menő nyugdíjazási kérelmek beható gondossággal fnyeltatott tárgyalásból merített tapasztalatok szem előtt tartásával, az 1848–49-iki honvédek s azok özvegyeinek állami ellátására vonatkozólag fennálló szabályokat megfelelőleg át dolgoztatván, azokat rendeltetébe foglva, a törvényhatóságunk tudomás, közhírrelétele és szigorú szem előtt tartás végett ezennel kiadom és egyszersmind tudatom,

hogy az 1895. évi július 9-ikén 2185. és 1896. évi április 22-ikén 7521. szám alatt kiadott miniszterelnöki rendeletek hatályon kívül helyeztetnek. Budapest, 1901. évi július hó 11-én.

Szél, s. k.

Az új rendelet a nyugdíjakat a következőképpen állapítja meg: A tábornok nyugdíja évi 4000 korona, az ezredesé 960, az alezredesé 816, az őrnagyé 720, a századosé 624, a főhadnagyé 552, a hadnagyé 504, az őrmesteré 144, a tizedesé 96 és a közlegényé 72 korona. Oly honvédtisztek, akik azelőtt a közös hadseregben szolgáltak, 1200 koronájú terjedhető pótlékokat kaphatnak. Bizonyos méltánylást érdemlő esetekben a nyugdíj fölemelhető kétszeresére. A tisztek özvegyei a nyugdíj felét, az altisztek és közlegények özvegyei férjük egész nyugdíját kapják. Oly altisztek és közlegények, akik szemki világot elvesztettek, azonkívül még évi 36 korona pótlékokat kapnak.

A pénzügyminisztérium új palotája. A pénzügyminisztérium leendő palotájának helyén álló kilenc épületet augusztus 5-ikén kezdik lerombolni. Míg az új palota felépül, a miniszter és államtitkár a régi palota épületébe teszi át hivatalát és ugyanott helyezik el az őt előzői irodájuk tisztviselőit is. A jelenlegi épületekben levő egyéb hivatalokat áthelyezik a bástyán levő kaszárnyába, melyet a pénzügyminisztérium nemrégiben változtat meg a katonai kincstárról. A bonitási munkálatok nyolc hetet fognak igénybe venni és az építkezést úgy tervezik, hogy az új pénzügyminisztérium alapozásai műveleteit még az idén elvégezzék. Az új minisztériumi palota költségei négy millió koronában vannak előirányozva.

A választások előtt. Nagybecskerekéről írják, hogy Demkó Pál, a kerület mostani képviselője, a jövő hónap végén tartja beszámolóját. Ellenjelöltje már van: Szabó Ferenc apátplébános, akit egy most vasárnap tartott értekezleten jelölték a választók s aki mindjárt kijelentette, hogy Tisza, Szapáry és Bánffy alatt ellenzik majd ugyan, de most rendületlenül hűve a Szél Kálmán tapintatos, bölcs politikájának.

A dédési kerületből, Ózdról levelet kaptunk, amelyben egy választó arról értesít bennünket, hogy a szabadelpártpárt többsége Kiszely Sándor körül tömörül, akit egy pártértekezlet már július 2-ikén képviselőjelöltnek kiáltott ki.

Az állami tisztviselők mozgalma.

Budapest, július 23.

A köztisztviselők kongresszusát előkészítő központi bizottság tegnap Vörös László és Benedek Sándor elnökeite alatt tartott ülésén megállapította a kongresszus bizottságait.

I. Központi iroda: Dr. Dettre László, a bizottsági jegyzők és Propper V.

II. Sajtó-bizottság: Vörös László elnökeite alatt Tanyay Géza, Dettre László, dr. Moczár Emil, Biró Benedek.

III. Fogadó- és elszállásoló bizottság: Elnöke Hank Gyula, Szentkúti Új Antal, Tergovics, Csépe József, Vidor Endre és ... Lajos.

IV. Gazdasági bizottság: László Pál elnökeite alatt Winter István, Mezriczky Elek, Strazimics Milán, Fehér Vilmos.

V. Memorandum szerkesztő-bizottság: Elnökök: Vörös László és Benedek Sándor, Moczár Béla, Markovics Győző, dr. Andor, dr. Nyikos La. Os. Bogárdi Jákó, Barkoczy Jusztin, Moczár Emil, Bányai Béla, dr. Nyevezkey Antal.

Elhatározottat továbbá, hogy egy a vidéki mint a fővárosi állami tisztviselők, ha igazolványukat ki-váltották, a kongresszuson résztvehetnek, de azzal a korlátozással, hogy a fővárosiak is csak annyi szavazatot képviselhetnek, mint a vidékiek.

Bejeleníti végül az elnökség, hogy a felhívás a vidéki bizottságoknak szétküldött s hogy eddig már 80 vidéki bizottság megnevezte képviselőit.

(A tordai felhívás.)

A tordai állami tisztviselők, akik tudvaleg a tisztviselők mozgalma megindították, lelkes hangú leveleiben felelnek a kartársainknak az eddig beérkezett csatlakozási nyilatkozatokra.

Elmondja a levél, hogy a tordai tisztviselők mozgalma tudtunkat ismertető adatokat emlékkönyvbe foglalva nyilvánosságra fogják hozni, hogy ezáltal is igazolják a mozgalom erkölcsi tisztaságát. Nem kevesebb, mint kétszáz helyen csatlakoztak a kartársak a mozgalomhoz. E csatlakozási nyilatkozatokkal igazolni fogják, hogy a mozgalom sohasem csapott túl a jogosság határain és bizonyítja azt, amit a tisztviselők a képviselőházhoz benyújtott első kérvényükben kijelen-

tettek, azt, hogy a tisztviselőket nem politikai tendenciák vezetik s nem akarják a kedvező helyzetet kizsákmányolni. De tudva, ugymond, azt, hogy kivánalmaink jogosak, a magyar tisztviselői kar szepülően szavazhat, hiszen nem akarjuk binni, hogy bárki is feltételeznél rólunk, miszerint meggyőződésünket és ennek szabad, minden kényszerrel ment nyílvánítását bocsátanánk áruba helyzetünk javításáért.

Épp azért esodáljuk, hogy most, midőn szép reményekre jogosító országos mozgalomunk a közvélemény oly osztatlan jóakarattal fogadta a kormány egyik tagja kérés szavunk rideg visszautasítása által minden reményünket lerombolja.

Az atyai gondoskodásra hivatott magas kormány lenne tehát egyedül az, ki nem ismerné az anyagi megélhetés gondjaival küzdő olvisehetelet helyzetünk nyomorát s nem tudná felgöngyöztetni tisztaságát s fellépésünk indokolt voltát? Elhinni is nehéz, hogy az a kormány, mely a felügyeletére és gondozására bizott tisztviselői kar szívetesen tartja kezét, nem tudná, hogy segítő egyesület és fogyasztási szövetkezetekkel helyzetünkön nem segíthet s hogy a változott viszonyok s ezek által teremtett nehezebb megélhetési feltételek mellett fizetésünk felemelését nemcsak azért kérhetjük, mert reánk bizott állami feladatok mindig fokozottabb tevékenységet és odaadóbb ügybuzgalmat igényelnek hanem azért is kell kérnünk, mert magunkat és családunkat csekély javadalmazásainkból eltartani nem tudjuk s a megélhetésnek reánk nehezülő anyagi gondjai nemcsak akaraterőnkkel zibbasztják el, de anyagi ügytelenségünket is megsemmisítve, a teljes elizülés szélére juttatnak. Az önvédelem joga kész-tetett szózni a midőn helyzetünket feltártuk és kérés szavunkat felemeltük, nem a társadalmi rendet vesélyeztető sztrákszerű szövetkezés kényszerítő erejével, hanem igazán érzeti, és amint felhívásunk kedvező fogadtatása bizonyítja, a társadalom minden osztálya felismert igazságunk erejével kívántunk hatni, épp ezért méltatlannak érzen vadas is, hogy a közelgő választási esélyeket akartuk kibaszni, melytől gyanúsító feltevés ellen a tisztviselői kar tekintélye érdekében tiltakozunk. Fellépésünk nem volt ötleter-szerű. Polymányos az azon mozgalomnak, mely még 1898-ban keletkezett, midőn a megtartott általános tisztviselői gyűlés emlékiratot fogadott el és nyújtott át a magas kormányra, mely emlékiratban fizetésünk felemelését s a szolgálati pragmatika behozatalát kértük. Mai mozgalomunk tehát folytatása a három év előttinek, mely ugyanazon céllal küzd és ugyanazon irányban halad s hatalmasabb megnyilvánulásának okát abban találja, hogy a kérdés megoldására már megérett s pusztá ígéretekkel való elalítása majdnem lehetetlen.

Es nekünk, a mozgalom megindítóinak erkölcsi kötelességünk feltételesen örökösök a felett, hogy a mozgalom el ne tudják s mivel épp ott talált visszautasításra, a honnan a segélyt várjuk, szükségesnek tartjuk ezt tovább fejleszteni s együttérzésünk határozottabb kifejezése céljából a kongresszus megtartásának eszméjét is örömmel fogadjuk s ahhoz, mit eddig hű reménnyel szükségesnek tartottunk, ma szívvel, lélekkel csatlakozunk.

Gyűljünk össze tehát országos kongresszusra, gyűljünk össze az ország óvárosában, mert a kongresszus helye csak Budapest az ország szíve lehet. Adjunk nyílt és tiszteletesen határozott kifejezést annak, hogy a már előterjesztett kérésünkhez ragaszkodunk és ezek teljedését mindannyian egyező akaratokkal kívánjuk.

Lássá át, a hazának minden egyes polgára, hogy a magyar államnak, mely tisztviselői karának egész tevékenységét igénybe veszi, kötelessége e tisztviselői karának tisztesség megélhetését biztosítani és rideg pénzügyi szempontok most, midőn az állami költségvetés évről-évre teleséget mutat, döntő szerepet nem játszhatnak.

Üdvözöljük kartársainkat, kik mozgalomunkhoz csatlakoztak s teljes bízalommal nézünk a jövő elé, mert lehetetlennek tartjuk, hogy a jog, törvény és igazság érvényesítése éppen a magyar állami tisztviselői kar léteérének kérdésénél szenvedjen hátrórtást.

A felhívást Solymosy Miklós törvényszéki bírós, mint a mozgalmi bizottság elnöke Harmath Domokos telegkönyvezető, mint intéző elnök és Gallay Nándor törvényszéki irodatiszt, mint jegyző írták alá.

(Felirat a képviselőházhoz.)

Az állami tisztviselők rokonszenves mozgalma a beszerkezőbizottságoktól sem hagyta érintetlenül. A mult vasárnap értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy csatlakoznak a Budapestben tervezett kongresszushoz, ott magukat három taggal képviseltetik. Az értekezlet határozatából Schmidt József országgyűlési képviselő útján a következő feliratot intézik a képviselőházhoz:

Tisztelt képviselőház! Az örendelkezési jogát visszanyert nemzet, százados mulasztásokat pótolni harminc esztendő alatt. Mert a nemzet mely még csak 50 év előtt mocsaras vidékeken, kietlen pusztákon műveletlenül tengődött, az új korszak alatt új életre kelt. Viruló városok, égbetörő kúrtók hirdetik a magyar népelet erjét, kulturáját. Fővárosunk verőfénye kiárad hazánkra, s gyönyörrel tölti el honfikeleinket. Középiszkolák szalai, népiskolák ezrei emelik s egyesítik a népek millióit a magyar műveltségben s egyvgyé forrasztják az itt lakó sok nemzetiséget a magyar haza szeretetében. E mellett az a nemzet, amely az idegen jogrendszer uralma alatt nyugodt, alkotmányosságunk visszaállításával tisztá és sajátos viszonyainknak megfelelő léleg-zethez jutott s megalkotta köz- és magánjogainkat

szabályozó azokat a törvényeket, amelyekkel a kettő szakított jelenbe az átmenetet és egy nagy jövőndő alapját megteremtteni kívánta. Igen! E harminc esztendőben a nemzet megtette kötelességét! A nemzet apraja-nagya, az iparos és gazda, ész, tőke és munka egyaránt hozzájárult ahhoz, hogy szabad és dicső nép él a négy folyam partján. És ha elismeréssel adózunk mind e tényezőknél, ha a hála köteles adóját nyilvánítuk a nemzet képviselőinek: a törvényhozásnak, vajjon szerénytelenség-e tőlünk, a siker és eredmény bizonyos hányadát azok számára is reklámlanunk, a kik a nemzet megbízottai gyanánt, törvényben kifejezett akaratának végrehajtói és legtöbb esetben az állam erkölcsi és vagyoni javainak termelői valánk?

Szerénytelenség-e részt követelnünk abból a dícsőségéből, amely az utolsó évtizedek nagy sikereiként arra a nemzetre hárult, amely egy ezredév után, bár rokontalanul és magára hagyva, bátran néz eléje az új ezredév nagy küzdelmeinek? Nem! amint nincs okunk pirulni, úgy nincs okunk szerénykedni sem. A nemzet megbízottai, annak végrehajtó közgei bátran nézünk harminchérom éves multunkra s a jól teljesített kötelesség öntudatával a nemzetelőlt elégtételt, táradozásaink elismerését kérjük. Ami egyenértékű a nemzet örendelkezési jogának visszanyerése idején a hivatalnokai karnak munkájáért juttatott, az egy sirhanthajóba kért gyenge szervezetnek csak biztató előlege volt arra, hogy a jobb idők, a jobb kornak bekövetkeztével méltón fogja jutalmazni azokat, akik testi és lelki erejük legjavát neki szentelik s akik a jobb kornak megteremtésében a legnagyobb mértékben részesek. Az a viszony, amely az állam és hivatalnokai között fennáll, nem táplálkozik csupán az ideális honszerelmémlőin. Az az egykedvelő komoly kötés, amely a kölcsönös jogok és kötelességek oly rendszeres foglalatja, amelyben egyik lé a másiknak hátrányára jogok nem érvényesíthet.

Már pedig ki merné állítani, hogy az állam azokkal szemben, akiknek egész erejét magának kisaajátítja, a szerződő telek kölcsönösségének igazságos alapjaira helyezkedne? A nemzet azóta, ahogy az új korszakban a modern államélet haladásainak arányában berendezkedett, csak jogokat gyakorol azok irányában — és jogokat elkövet azoktól, akik létezésének garanciáit, haladásának és emelkedésének rugóit képezik. Hiszen nézzük összes legyelmű törvényeinket de nézzük magat a büntetőtörvénykönyvet! Mindenütt és mindenkor ott áll az állam megtörő hatalma, a nyomorult, alárendelt individumot minden perben tönkretenni alkalmas retentő erő! Az állam, mint egyik szerződő lé, az államélet minden mezején körülbástyázott hatalmas jogokkal bír. Es vajjon hol az a törvény, amely a hivatalnokok s azok családjainak érdekeit az önkény és tulkapas ellen megvédené? és az elhasználás után szükségképpen előálló következményekért őt, vagy hátramaradottait kellően kárpótolná? Es a helyzet ezen sivárságai, a mezeien tények ezen kegyetlenségén mit sem változtat az a irivol fellogás, hogy hiszen a hivatalnokot állásának ellogálására senki sem kényszeríti. Mert ez az okoskodás hamis, ez az okoskodás igaztalan. A jól berendezkedett állam igenis rá van utalva, feltétlenül igényli polgárainak szellemi erejét s hazáját szerető minden alkalmazottól távol van annak a gondolata, hogy egy általános jogadalommal az állam gépezet mozgásának akadályát s ezzel az anarkiát megteremtse.

Vagy miért használnák jogosult igényeink kielégítésével szemben azt a képtelen védelmet, hogy az általalom tulon-tul sok hivatalnokot alkalmaj! — Hiszen ebben a hivatalnoki kar merőben ártatlan! s a föltesen létező hivatali állások megalkotásának ódiuma az általalom azon tényezőire hárul, akik vagy nem ismerik a viszonyokat, ami sajnos, vagy akik, ha ismerik jobb tudomásuk ellenére szaporítják az általalom terheit. Hiszen az államhivatalnokok soha sem el-leneztek, ellenkezőleg szívesen hozzájárulnak ahhoz, hogy az arra hivatott tényezők a fölleges állásokot ne szaporítsák és a meglévő színekurákat törlőjék. (Vagy azt gondolja az állambatalom, hogy a sok haszontalan állás léte és az ipar hiánya közt nincs okozati összefüggés?)

Mi tehát akadály annak, hogy az állam, amely harminchérom évi, s hivatalnokai által is létesített nagy haladás után, tisztesen gyarapodott kötelesség-vetéssel intézi önsorsát, minden jog és igazság ellenére, a változott viszonyok és óriásilag emelkedett és ismét az állam jólétét elősegítő igények dacára, polgári hivatalnokait anyagilag abban a sorban tengeti, amely már 33 évnek előtte is csak előleg volt? Vagy tán az a büne, ennek a tizezreket számláló hivatalnoki karnak, hogy a nemzet gerincét képezi s hazájának lángoló szeretetével tért hódít idegen nemzetiségek között? Vagy tán az a büne, hogy első sorban és mindig áldoz a játékonyág az emberszereltől-tőlán s erejének megfeszítésével, életszükségleteinek megcsorbitsásával létesíteni segít oly intézményeket, amelyek a közállam javát célozzák? Vagy tán az a büne, hogy ez a szellemileg hatalmas testület pártolja, szítja és fenntartja az iródatmal, az idegen nemzetesaladók közé ékelte édes magyar hazánknak ez a létbiztosították s mosolygó örömmel nyujtja gyermekének azt a kőtetet, amelyben a magyarnak bánata, a magyarnak öröme színes képekben vagyon leírva. Vagy tán az a büne, hogy ez a nagy hivatalnoki kar minden garasát, jövedelmének minden fillérjét az állam iparának, kereskedésének gyarapítására fordítva, — jelkenek, testének minden szükségletével e hon Isteneinek oltárára áldoz?

Ne gondolja az állambatalom, hogy a hivatalnoki kar kérés szavát kedvtőlésből hallatja! Büszke önértékű erős próbat szenved, amikor szót emelünk önérdelkeinkért. De tovább immár nem halgathatunk s alkotmányosunk megnyilatkozva, részt kívánunk magunknak azokból a fokozott javakból, amelyek megteremtésében közreműködöttünk. Es a

mikor ezt alkotmányos államnak polgárai gyanánt bátran tehetjük, mélyen fájjaljuk azt az eltélt szót, amelyet a felelős miniszter mozgalmunk irányában kifejezésre hozott.

Fájjaljuk nemcsak azért, mert a közös célra törekvő állampolgárok különböző rétegeit egymással szembeállítja s a homogen érdekek tusáját feleslegesen felidéri, hanem fájjaljuk azért is, mert nagyon jól emlékezünk arra, hogy a katonaság fizetésének emelését az államhatalom a nélkül végrehajotta, hogy az állam sanyaru pénzügyi helyzetével védekezett volna. Mi, akik távol állunk az államhatalom intézésétől, nem lehetünk hivatva arra, hogy helyzetünk javításának fedezeti módját meghatározzuk. Mi csak azt tudjuk, hogy kívánságainkat az államhatalom jóakarata kielégítheti s az igazság és az állam jól fel-fogott érdeke szempontjából kielégíteni kénytelen. Az a többlet, amelylyel helyzetünk javítása a költségvetést meg fogja terhelni, úgy véljük, nem lesz haszontalan befektetés. Nemcsak azért, mert hisz annak minden filléré a közvagyonosodás tápláléka leszen, hanem azért is, mert a becsületesen kielégített hivatalnok munkaköve dus gyümölcsöket terem.

Tisztelt képviselőház! Akarom fog határozni a törvényhozás böcsessége, egy bizonyos marad — az, hogy munkánk kelőképpen díjazva nincs és hogy a közös erővel lábra állított s modernségben fiatal állam nem bírja el egy elégedetlen hivatalnoki karnak luxusát.

A besztercebányai állami tisztviselők 1901. július 21-ikén tartott bizottsági üléséből.

HIREK.

Székely nyomoruság.

Tusná-d-fürdő, július hava.

Egy fazekas székely ember, a harisnyások fajtájából beszélt el tegnap a tusnádi piacon a katasztrófáját. Fekete arcát bánatos vonaglások torzították el, mialatt beszélt.

— Instálom — kezdte rekedt hangon — nagy baj ért. Előpatakon árultam a faze-kaimat s semmi rosszra sem gondoltam, mikor egyszerre rám kiált egy bojár: Vigyázzon kend, jön a víz!

— Hát, instálom, jött a víz. A jó Isten tudja, hogy honnan került az a sok eső, melytől megdagadt az a kis patak. Csak jött, jött nagy sebesen s alig fordultam kettőt, már hasig volt a gyermekem a vízben. Alig tudtam megmenteni s arra éppenséggel sem gondoltam, hogy a kocsimat, lovaimat megmentsem. Száznegyven forintot ért s most úgy állok, mint az ujjam.

Föltartotta az ujját s úgy mutatta.

— Aztán még más is történt. A papucsokat meg a többi boltosokat is kiöntötte az ár. Már csak éppen föl akarta magát akasztani valamennyi. Pedig, instálom — magyar emberek voltak.

— Es elvesztek a lovai?

A székely nagy kört irt le a kezével s fölnezzett a hegyek felé.

— Elvesztek, instálom. Azok most már ott vannak a Kárpátok közt, valami szakadékbán. Sohasem huznak már kocsit...

Ugy állt ott a kárvalótt ember, mint a' nek semmi az egész világ. Az ország, a negyek, a völgyek, a zugó folyók, a hegyszakadékok és a buja, nedves fenyők mind semmi, csak egy nagy temető az egész világ, melyben valahol két székely ló nyugszik csöndesen a hulló levelek alatt, míg alatt a völgyben egyre zug az Olt haragos vize, nehéz, ködös párák szakadnak le a hegyek ormairól s mélységes, halálos bánattal lepi el a csöndes székely falvakat, melyekben lassu halálnál nincs egyéb s az egész élet nem más, mint hosszú láncolata a katasztrófáknak, a nyomornak és a tengődésnek.

Ezen az emberen értem meg a székely föld minden nyomoruságát s minden bánatát. Egy életrevaló, erős faj rettenetes tragédiája volt ez a jelenet kiesinyben s éreztem, hogy vannak egzisztenciák, melyek a modern állam gondosságán teljesen kívül állanak s hogy minden nagyszerű törekvés, mely szociális együttműködést és kölcsönös segílyt akar teremteni, semmisség egy hirtelen kiáradt hegyipatak erejével szemben. Ez az ember nem érezett semmit abból, ami fölöttünk van, ami minket körülvesz, amit mi rendnek és államnak nevezünk. Számára nem volt semmi már a világon, két döglött ló je-

lentette a remények elmulását, minden tulajdonának elenyészését.

— Milyen nagy szentség a tulajdon ezek előtt, — gondoltam. Próbálja valaki ezekből kiirtani.

A fazekas székelyen azt hiszem, semmi sem fog már segíteni, de a gyermeke, melyet kiragadott a patakból, még lehet valami. Tulajdonképpen nem is volna nehéz ezen s a székelység gyermekein segíteni. A jövő generációját értem, melynek jó kezeset lehet biztosítani. Az osztrák hegyvidékek lakói, a stájerok, melyekben az ostobaságnál csak a vallásosság nagyobb, pompásan élnek azokból a magyarokból, kik nyárára üdülni mennek hegyek közé. Ez az eszes fajta pedig elpusztul itt, mert egypár román s tévelygő magyaron kívül csak a fenyőrigók és ritka szép, nagy pillangók keresik föl vidéküket. A románok okosan élnek és takarékoskodnak, mert van miből, a magyar nem költ, mert nincs mit és a rigók csak fűtyülnek, de nem gazdagítják a vidéket.

Pedig milyen vidék ez! Tusnádnál szebb fürdőhely sem az északi Kárpátokban, sem Ausztriában ninesen. Olyan, mint egy óriási esónak smaragd zöld vizen. Ovális völgy, melyet szerető gondossággal védelmeznek bájos hegyanyák. Fenyvesek áldott levegője leng fölötté s ami csönd né a világon, az mind ezekben az erdőbbe menekült, melyekből fűszerszámok illatával árad ki az egészség. Csak be kell szívni. S ehhez a nagy gyógyuláshoz, az izmok és idegek új életre keléséhez, a mindenható egészség diadalmas újáébredéséhez a rohanó Olt adja meg a kisér-et. Szeszélyes kanyargással tajtékzik kavicsos talaján keresztül s zugásában van valami a hold delejéből. A szomszédban, a Sváje-szálloda egyik erkélyéről egy sápadt fiatal asszony éjfélleg hallgatja néma csodálattal ezt a zugást s azt hiszem, beleesett a delej hatalmába.

En magam a vidék ügyészének tartom az Oltot. Haragos, dühös szemrehányást hallok zugásában s éjjeli hallgatóságaimban egyszer így beszélt hozzám a folyó:

— Látod ezeket a hegyeket? Ugy-e szépek? Érzed a fenyvesek illatát? Ugy-e megrészegültél tőlük? Te több földet bejártál már, mint én, de az én vízemmenti vidéken szebb világ van, mint bárhol a világon. Az én erdőmben még magyar tündérek járnak éjszakánként s magyar táncot járnak rózsapiros hajnalon. De látod, a partjaim nedvesek a székelyek könnyétől, a homlokuk verejtékétől s drága, jó vérüktől. Hát miféle ország ez, ahol ilyen könnyelműen bánnak el a legjobb fajtával? Miféle ország?

Igy beszél az Olt szemrehányó zugással s hogy a Svaje-szálloda öreg székely koresmárosának elmondtam ezeket, a vén ember rám nézett csodásan éles szemével.

— Bizony uram — mondta — nem lehet már hinni az országban. El is feledjük, hogy van. Mindenki a maga hasznát nézi. Arról beszélnek, hogy föl kellene segílyezni a székelységet. Hát mi volna egyszerűbb, mint-hogy a fürdőinket látogatnák a magyarok. Hát evett az ur jobb eledelt, mint az erdélyi asszony főztjét? Lakott-e jobb szobában, mint a székely butoros szobában? Látott-e szebb földet, mint ezt a székely országot? Szebb erdőket, mint ezek itt? Szebb rónát, mint a háromszéket? Mit nekem a politika? Nines most már politika, csak seft van. Nem magamért beszélek, mert vén góbé vagyok már, a gyerekeim majd csak éljenek valahogy. De nagyon fáj az nekem, hogy a mi népünk hogy elpusztul, hogy elkínldik.

Egy epres asszony jött felénk, kis kosara friss, illatos eperrel volt megtöltve.

— Nézze, instálom, — folytatta az öreg, — ez az asszony most várandós a hetedik gyerekével. Hat már otthon van. Az ura asztalos. Olyan butort csinál, hogy a francia császárnak sem volt külbömb. Olyan nagy, tarka tulipánt tud fősteni, hogy szinte illatozik, mályvarózsát, liliumot, meg min-

denféle más virágot. Telerajzolja a ház falát, az ablakot, a székeket, ágyakat, mindent. Sohasem láttam gyönyörűbb virágokat, mintha csak a mezőn illatoznának. Csakhogy az a baj, hogy önmagának fősti. Jártak erre pesti urak, nagy urak könyörgöm, még tán miniszter is volt köztük. Azt mondták, hogy majd Pestről rendelnek, mert ilyen sehol sincs a világon.

— És rendelték?

— Nem a', kérem. Elfelelték. Csak úgy mondták, mert tetszett nekik; mihelyt hazaverték, elfeledték. Azért árul most ez a nehéz asszony epret. Reggel négykor már künn van a csiki erdőben s ott hajlong kilencig, míg tele szedi a kosarát.

— Hogy az e per néni?

— Nyole krajcár, instálom — mondta, s még énekelek is rádásul. — Es énekel valami szomorú nótát, melyben szerelemről és lovas székelyekről volt szó.

Az öreg góbé csöndesen hallgatta s mosolygott.

— Mit szól hozzá, uram? — kérdezte aztán, mikor már az epres asszony a nagy fenyők alatt járt.

— Szép — mondtam. Még mindig emlékeznek a diésőséges időkre.

— Hogyne! — mondta az öreg s villogott a szeme. Nincs köztünk egy sem, aki ne fizette volna le az adóját. Mi is kimentünk negyvennyoleban. Én is köztük voltam. Sok székely vér folyt akkor, instálom. Jó vér, becsületos. Hogy meghallottuk mi akkor, hogy merre trombitálnak, merre dobolnak! Ide hallatszott akkor minden kiáltás, pedig éppen úgy körülálltak bennünket itt ezek a hegyek akkor is, mint most. A fenyőfák is ilyen nagyok voltak, az Olt is így zuhogott, mégis meghallottuk. Az Isten tudja, hogy most annyira megsüketült a világ, hogy akárhogy jajgatunk is, azt nem tudják meghallani.

Pedig nem is alamizsnát kérünk. Adunk mi a pénzükért különbet, mint a német. Nagyobb kényelmet, jobb eledelt, csöndesebb szállást. Olesőbban is adjuk s ha magyar jön, hát el is engedünk a fizetségből.

— De — tette hozzá székely óvatossággal — ezt el ne tessék mondani, instálom, mert még meghallanak az oláhok...

Godá Géza.

Gyöngyös és Páris.

Messe esnek egymástól térben és jelentőségben, de közel hozza egymáshoz Gyöngyös és Páris e pillanatban a modern jogszolgáltatás divatos elveinek mutatkozó esődjé.

Gyöngyösön két Illaváról kikerült fegyenc agyonvert egy imádkozásba elmerült öreg asszonyt. Kendőbe csavart kődarabbal addig ütötték fejbe a kiszenvedett áldozatot, amíg belehalt, azután elraboltak husz forintot: a gyilkosok szerint busás ellenértékét egy imádkozó vén asszony életének. A társadalomnak visszaadott két rabviselt embert néhány órával a büntény elkövetése után elfogták és akkor derült ki a bűncselekvés érdekes motívuma. Nem előre elhatározott szándékkal raboltak a fegyházból kiérdemesült és a humanizmus szent nevében szabadlábra helyezett fegyencek. Rabolni, ez nem volt előre elhatározott szándékuk, előleges megfontolással csupán a gyilkos-ságot követették el. A husz forintot elvitték, mert kínálkozott az alkalom, az előlegesen megfontolt cél, vezérlő motívum, a sarkalló és indító ok: a gyilkolás volt.

— Unatkoztam, tehát öltem!

Ezt vágta a vizsgálóbíró arcába vigyorgó einizmussal a gyilkos, egy hatalmas tórtető, tagbaszakadt óriás.

Az eset konkluziója természetesen az, hogy az Illaváról kikerült fegyencek bizonyára sokkal inkább meg voltak elégedve a fegyházban végigélvezett „szabadságvesztés büntetéssel”, mint a mennyire a mi jogszolgáltatásunk gondolkodó tagjai meg lehetnek elé-

gedve a büntetés hatásával. Az a következtetés bontakozik ki a gyöngyösi esetből, hogy a modern szellemben tartott, roppantul szelíd ítélkezés és az a büntetési rendszer, mely valóságos üdülőhelylyé változtatja a fegyházat: bakot lött.

És ez a kibontakozó következtetés az, ami a gyöngyösi esetet a párisival párhuzamba és kapcsolatba hozza.

Párisban most ismét gróf Cornulier esetét tárgyalják ugy a sajtóban, mint a szalonnokban. Gróf Cornulier néhány hónappal ezelőtt méltóztatott a feleségét agyonlőni. Vagyonbeli előnyöket biztosított a gróf urnak a merénylet sikere, de természetesen nem ezt toltta előtérbe a végtárgyalás alkalmával, hanem az — u. n. becsületet. Gróf Cornulier hűtlenséggel vádolta a feleségét, akivel évek óta viszállyban és akitől elváltan élt, mert hiszen máskülönben nem biztosította volna a maga számára a fölmentést az esküdtészek előtt és ez esetben nem élvezhette volna azt a vagyonbeli előnyt, mely a feleséggyilkolásnak igazi oka volt.

A fölmentés bekövetkezett és Cornulier gróf a közönség tapsai közt és a franciasajtó hódoló akkordjai mellett, mint gáncs és félelem nélkül való lovag hagyta el a tárgyalótermet.

Most azonban újabb fordulat állott be az ügyben, amelytől még a francia sajtó is meghököl. Cornulier gróf gyermekei a nagyszülőknek, a meggyilkolt édesanya szülőknek gondjai alá kerültek. Az öregek minden szeretőképességükkel pótolni akarják a két kis unoka pótolhatatlan veszteségét: az édesanyát. Ennek a becsületes szándéknak azonban Cornulier gróf ellene van és mint apa, gyermekeinek kiadását követeli. E fordulat ötletéből a párisi sajtó, nem a gróf ur, hanem a nagyszülők mellett argumentál. Azt a szépen csengő és poetikus tartalmú érvevet hangoztatják, hogy „nem lehet a gyermekeket átengedni annak, aki megölte a mamájukat.”

Az argumentum csinos, de nem helyes. Aki átmondott, annak b-t is kell mondania. Ha fölmentendő volt Cornulier gróf, akkor apai jogaitól sem fosztható meg. Ha az ő részén volt az igazság, amikor mint férj merényletet követett el neje élete ellen, akkor az ő részén van a jog most, mikor mint apa lép föl. Ámde a francia sajtó nagyon jól tudja, hogy Cornulier éppen úgy, mint annyi más: a modern jogszolgáltatás divatos elvének köszönheti az ingyenes gyilkolást, a büntetlen merényletet, a meg nem érdemelt fölmentést.

Itt is kritikát gyakorolnak az utólagos következmények az előleges ítélet fölött. Elítélő és megszegényítő kritikát.

A gyilkos apának gondjaira bizandó párisi gyerekek — mert végre is kénytelen lesz a törvény az apának ítélni oda őket, valamint az imádkozása közben legyilkolt gyöngyösi öreg asszony egy közös betegségnek: a travesztált humanizmusnak az áldozatai.

F. G.

Budapest, július 23.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Július 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— József főherceg Kiszjénön. József főherceg ma Gyuláról, ahol a hadsereg felett szemlélet tartott, Klobucsar adlítás és más katonai méltóságok kíséretében Kiszjénőre érkezett, szerencsésen kibevett balcséte óta most először. A főherceget Csintyei jegyző bandérium élén fogadta, kastélyában pedig Ormos Péter és a gazdatisztek üdvözölték. József főherceg öt napig marad Kiszjénőn és ezalatt megtekinti uradalomát.

— Kinevesés a fumei kormányzóságnál. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király a fumei kormányzósághoz dr. Gaal Tibor miniszteri tanácsost, e minőségében való meghagyásával kor-

mányozói helyettesé, gróf Wickenburg István osztálytanácsost, e minőségében való meghagyásával, előadóvá, ugyszintén Kankovszky Ferenc József osztálytanácsosi címmel és jelleggel főruházotti miniszteri titkár Egan Lajos műszaki tanácsost és Donáth Imre tanfőügyelőt osztálytanácsosokká és előadókká nevezte ki.

— A kereskedelmi miniszter Makón. A kereskedelmi miniszter augusztus elsején nyitja meg a makói iparkiallást, amely rendkívül fényesnek ígérkezik. A megnyitón jelen lesz Desseoffy Sándor csanádi püspök is, valamint a szomszéd törvényhatóságok küldöttei is, a megyei országgyűlési képviselők s a vármegye intelligenciája.

— A t. Ház humoristái. Hát Bessenyei Ferenc is itt hagyja a t. Házat! Érzékenységből — egy humorista. Ugy látszik, amióta a parlament ennyire megkomolyodott, nem kellenek neki azok a jókedvű, örökké mosolygó alakok, akik a legszürkébb ülsőbe is csaltak néhány futó napsugarat. Nem is szólva Jókai Mórról, aki már korábban áthurekolódott a főrendiházba: csak az utolsó két esztendő alatt három tünket el a t. Ház humoristái közül. A szegény Beöthy Aldzsi legalaposabban. Őt vissza se szabad várni: meghalt. De két esztendője láthatatlan már Meszlény Lajos is, az ellenzéki humorista. Nagybetegen feküdt s most is csak annyira szedte össze magát, hogy nyílt levelet írhatott a választóinak. S az se olyan jókedvű, mint a régi Lulu levelei. Most pedig, az ülészek alkonyán, letette mandátumát Bessenyei Ferenc is, mindnyájuk között a legvidámabb, a leganekdotásabb honatya. Már őt se látjuk többé a t. Házban és a folyosón. Pedig milyen kedvelt alakja volt a Háznak is, még inkább a folyosónak. Mindenre volt egy anekdotája s úgy tudta őket előadni, hogy nincs a világnak az a színesze, aki különben. Minden dialektusnak mestere volt, sirva beszélni pedig még az öreg Csátár Zsiga is tanulhatott volna tőle, ha meg nem hal. Ő maga, már mint Bessenyei, csak Kolosvári Kiss Istvánról tanult még, a józú halasi követet meghallgatta mindig, valahányszor csak beszélt. Ezt sem teszi többé. Bessenyei Ferenc, legalább egyelőre, letünik a t. Ház porondjáról s legfőlebb vendégnek állít be olykor a folyosóra. Humoristája pedig most már csak kettő van a t. Házban: Mikszáth Kálmán és Eötvös Károly. Ritka vendég mind a kettő, az igaz, de legalább tizenhárompróbás magyar humorista.

— Henrik orleansi herceg betegsége. Párisi jelentések szerint a charresi herceg táviratot kapott Szaigunból, amely szerint Henrik orleansi herceget májdaganat miatt megoperálták. A műtét eredményéről az orvosok csak három nap múlva mondhatnak véleményét.

— A szerb főkonzul szabadságon. Bariaktarovic M. V. budapesti szerb főkonzul ma kezdte meg két hónapra terjedő szabadságidejét, amely idő alatt a budapesti főkonzulátus ügyeit dr. Jovanovic alkonzul vezeti. A főkonzul egyelőre a Tátrába utazott.

— Waldersee olasz rendjele. Waldersee tábornagy még hazsa sem érkezett a kínai hadjárataból és máris többrendbeli kitüntetés várja itthon. Viktor Emánuel király, mint Rómából jelentik, Walderseenek a legnagyobb olasz kitüntetést, az Annunziata-rendjelet adományozta, amelyet az aostai herceg fog neki Nápolyban átnyújtani.

— Krüger né halála. Londonból táviratozták, hogy a Reuter-ügynökség jelentése szerint Krüger elnök feleségét 21-ikén délután temették el Pretóriában. Amsterdamból érkezett újabb távirat azt jelenti, hogy amikor Krüger megkapta a felesége haláláról szóló gyászos hirt, keserves zokogásban tört ki és fájdalmasan panaszkodta: — Oh én édes Sannám, szegény Sannám! Végtelenül jószágos lélek volt. Csak egyszer zördültünk egy kissé össze, az is lakodalmunk után hat hónapra történt.

Az ősz elnök erre megkérte környezetét, hogy hagyják magára. Imazsmolyára térdelt és hosszan imádkozott. Majd a bibliát vette a kezébe, belemélyedt a szentírás olvasásába s közben elnyomta az álmot. Krüger hozzátartozói attól tartanak, hogy ez a legújabb csapás káros hatással lesz az agg elnök egészségére, akinek egészségi állapota különben eddig sem volt egészen kielégítő. — A Morning Post brüsszeli távirata szerint Krüger elnököt feleségének halála annyira lesújtotta, hogy a politikai ügyekkel képtelen foglalkozni. Ideiglenesen Wessel fogja helyettesíteni. — Krüger két német és egy belga orvos kezelte. Halálánál unokája, Eloff és családjának még sok tagja volt jelen. Krüger né a Duplessis családból való, amelyből Richelieu kardinális is származott.

— Laufenauer tanár hagyatéka. Ma délelőtt folytatott az árverést Laufenauer Károly egyetemi orvostanár hagyatékára. A butorokon kívül ma sok képet, rézmetszetet és műtárgyat adtak el. Elkelték az orvosi műszereket és a gazdag könyvtár is. Az árverésből nyolcezer korona folyt be.

— Crispi. Újabb táviratok érkeznek Crispi betegségéről s azok nem igen jelentenek javulást, sőt az orvosok attól tartanak, hogy Crispi nem gyógyul fel ebből a betegségből. A volt olasz miniszterelnök súlyos bélkatarásban szenved. Betegsége teljesen elgyöngyített. Nem tud ágyban fektüdni, s az egész napot támlásszékben tölti. Több ízben órákhozott is eszméletlen kívül van naponként, vérkeringése szabálytalan, lélegzése elfojtott. Az orvosok ma a következő jelentést adták ki Crispi állapotáról: „Bél- és gyomorzavar egyre sürűbben jelentkezik, aminek ideges depresszió és apoplektikai tünetek a következményei.” Amikor tegnap a muló javulás után Crispi ismét rosszabbul érezte magát, a prefektus azonnal jelentést tett Viktor Emánuel királynak, aki meghagyta, hogy naponta többször értesítsék Crispi állapotáról. Az ország minden részéből sürgőnyben tudakozódnak az olasz államférfiú hűglőre felől. A részvét általános. Crispi politikai barátait Nápolyba hívták. A nagybeteg házában kitett irre sokan jegyezték föl nevüket. Mára nagy konziliumra gyűltek egybe az orvosok, amelyen Caldarelli szenátor is résztvett. A nagybeteg ágyánál állandóan ott tartózkodik Crispi felesége, leánya és ennek férje. A beteg hogylétéről Margit királyné táviratilag tudakozódott.

Nápoly, július 23.

A Crispi állapotáról ma délután 5 órakor kiadott orvosi jelentés ezt mondja: Az ideges betegségi jelenségek bizonyos javulása mellett a szívgyengeség egyre tart, ami a beteg agg korára való tekintettel komoly aggodalomra ad okot.

— Nem Ofen-Pesth — Budapest. Bécs város tanácsának, vagy mondjuk úgy, hogy a magisztrátus éretlenebb részének jól esik megviccelni Budapestet. Valósággal gamin módjára járnak el ebben a sportban. Tudják, hogy Budapest tanácsa kijelentette, hogy csak olyan leveletintéz el, amely Budapestre van címezve. Ofen-Pesth nem létezik. A bécsiek azonban tovább is megpróbálkoztak az Ofen-Pesth-es átiratokkal. Az olyan borítékok azonban, amelyen ez volt a címzés, minálunk jól se bontották, hanem megjegyzés nélkül visszaküldték. Most már a borítékra becsületesen írják föl Budapest címét a bécsi humoristák, de benn a hivatalos levélben újra csak az ofen-pesthi tanáchoz szólnak. Nemrégiben újra jött egy ilyen levél, amit azonban Budapest tanácsa elintézetlenül küldött vissza Bécsbe. Mellékelt azonban melléje egy hivatalos átiratot is, ami így hangzik:

Tekintetes tanács!

Megkaptuk Bécs város tekintetes tanácsának hozzánk intézett átiratát, amelyet azonban, sajnos figyelmen kívül kell hagynunk, még pedig abból az okból, mert az nemzeti és magyar érzelmeink ellen durva támadást és sértést tartalmaz. A tekintetes tanács nem okult azokon a megleckéztéseken, a miket hasonló felmerült esetekben fő- és székvárosunk adott jóakarattalag a tekintetes tanácsnak, hanem kitéve magát ismételt surlódásoknak, most már határozottan rosszakaratúnak mondható és nem tudatlanságon alapuló támadást intéz székesfővárosunk ellen.

Budapest mindenkor megadta a kellő tiszteletet a tekintetes tanácsnak s ugyanez a Budapest megköveteli, hogy Bécs városa hasonló tisztelettel adózzék neki és ne üzzön tréfiát nemzeti ünérzetével.

Midőn a mellékelt átiratot elintézetlenül és figyelmen kívül hagyva visszaszármatatjuk, kérjük ismételtelen a tekintetes tanácsot, hogy jövőben hasonló eljárástól tartózkodjék, mert fővárosunk e gyűngéd figyelmeltéseken kívül birtokában van más keményebb és a megtorlásra alkalmas eszközöknek.

Ez az irás energikus és helyes izenet. Csak az az érthetetlen, hogy Bécsben nem akad valami komoly ember, aki megmagyarázná Luegeréknek, hogy egy város nem azért tart magának nagy csomó hivatalnokot, hogy az egy másik városra öltögesse a nyelvét, hanem, hogy végezze el az adminisztráció munkáját.

— A katonai kaszinó elnöksége. Bécsből jelentik, hogy a Katonai Tudományos és Kaszinó Egyesület tegnap este rendkívüli közgyűlést tartott, amelyre a bécsi hadügyminiszteriumnak az a rendelete adott okot, hogy ezentul a katonai kaszinó elnökeit és alelnökeit nem választják többé, hanem a hadtestparancsnokságok nevezik ki az aktív tisztek köréből. A közgyűlés elnöke, Vuich vezérőrnagy örömmel üdvözölte ezt a rendeletet, amelynek az lesz az üdvös hatása, hogy a katonai egyesületek és a hadügyi vezetőség között szorosabb kontaktus támad. Több felszólalás után a közgyűlés a hadügyminiszteri rendelet értelmében módosította alapszabályait.

— Házasság. Kertész Izidor Budapestről eljegyezte Hirschenhauser Margit kaszasszonyt Szombathelyről.

— **A szép Leó.** Egy Moszkvából érkezett telegramm örömdetes hírt hoz Tolsztojról. Az agg iró erős fizikuma legyőzte a betegséget s most már lábadozik a beteg. Érdekes az az orosz hivatalos körökre nézve semmiesetre se valami tulajdonság kellemes tünet az, hogy nemcsak otthon a hazájában, hanem szerte az egész világon még soha se vette körül Tolsztojt olyan igazi tisztelet, mint éppen most, amikor kiközösítették az egyházból is és az ő kedves Moszkvájából, a városok anyjából hazaküldték a falujába. Az orosz sajtó a közönség érdeklődésének szolgálatában minden nap friss táviratokban számol be arról, hogy Tolsztojt hogyan töltötte az éjszakát, milyen napja volt s valóságos innep volt az a nap, amelyen az orvosok megállapították, hogy az öreg gróf túl van minden közvetlen veszedelmen. A naponként érkező postája se igen volt akkora soha, mint mostanában. A világ minden részéből nagy halom levelet kap, amiben állapota felől kérdéskösdöknek és minden jót kívánnak neki, a kiközösítettnek. A napokban egy hírneves indus iró is írt neki. Az indus hosszú levélben írta meg Tolsztojnak, hogy milyenek az indiai viszonyok irodalom dolgában, meg hogy milyenek a szociális állapotok s végül íróirásai nevében is hódolatot és üdvözlötlet küldött a betegnek. Aki különben már nem beteg, csak éppen fáradt kissé. Az agra azonban friss s gyógyulása óta a munkáskérdésről írott nagy publicisztikai munkájával foglalkozik. Irni azonban még nem szabad neki, tehát a leányának diktál. — Érdekes az, amíg egy párisi újság arról az időről ír, amelyben Tolsztojt diktált. Nem is igen hinné el az ember, ha nem volna a forrás eléggé tekintélyes szavahihe-tőség dolgában, hogy micsoda rossz diák volt ez a nagy ember. A kazáni egyetem felvételi vizsgájára két esztendőig készült, valószínűleg nem túlságos igyekezettel azonban, mert négy tárgyból bukott el a vizsgán. Történelemből, földrajzból, fizikából és görög nyelvből. Érdekes azonban az, hogy ugyanezen a vizsgán gyönyörűen vizsgázott a filozófiából s az arab, tatár, francia és német nyelvből. Negyedével később vették fel az egyetemre. Hanem azután még jó sokáig nem látszott meg rajta, hogy mi lesz belőle. Kimerő, hideg, gőgös arisztokrata volt, feltűnően elegánsan öltözködött. *A szép Leó* lett a neve s még filozófusnak is *gumyolták*. Az év végén persze újra nem sikerült a vizsga s Tolsztojt átugrott a jogi fakultásra. Azonban itt se vitta sokra s miután két esztendőig hiába próbálta meghódítani a tudományokat, otthagya az egyetemet.

— **A hőség.** A hőség még egyre tart az Egresült Államokban. Newyorkból azt jelentik, hogy a nyugati államokból érkező jelentések szerint tegnap megingt nagy forróság és szárazság volt. A kukorica-termő államokban a viszonyok válságosak. A vetés legnagyobb része elpusztult. Kiadó eső sok helyütt még megmenthetné az aratást, de az esőnek azonnal kellene jönni. Ha még két napig tart ez az idő, úgy a farmerek végképpen tönkremennek. A hőmérő százkilenc Fahrenheit-ot, sőt többet is mutatott. Csikágóban nyolc, Missouriban és Kansasban tizenegy halálos és negyven megbetegedés történt napszúrás következtében az utolsó harminchat óra alatt. Más vidékről is sok megbetegedést és halálos esetet jelentenek. Legnagyobb volt a hőség Decaturban (Illinois államban.) — *Londonból* is jelentik, hogy ott és egész Angliában szintén egyre tart a forróság, amely ma érte el tetőpontját. A hőmérő majdnem kilencvenkét fokot (Fahrenheit) mutatott árnyékban. A hőség elviselhetetlen. A napszúrás következtében sok halálos eset történt. Edinburghban az egyik esküvői tárgyalás alkalmával az egyik bíró *szörnyen halt*. Az összes hadgyakorlatot beszüntették. A társaskocsi lovai százsámmra dülnek ki a hámból. A szárazság olyan nagy, hogy a vasutak mentén, a mozdony kéményén át kitépődő szikra következtében a gabona sok helyen meggyulladt és elégett. London környékét azonkívül elepték a moszkító-legyek.

New York, július 23.

Kentucky, Missouri, Iowa, Illinois, Indiana és Ohio államokban olyan rettenő hőség uralkodik, mint még nem tapasztaltak. Kansas Cityből és Missouriból 26 halálos esetet jelentenek. A tengertermést Kansasban most már csak az átlagnak egy negyedrésszére becsülik.

— **A kereskedelmi kamara ösztöndíja.** A budapesti kereskedelmi és iparkamara pályázatot hirdet a budapesti állami felső ipariskolájának alapított ösztöndíjára. Pályázhatnak az ösztöndíjra a felső ipariskola tanulói, akik tanulmányaikban jó előmenetelt tanúsítottak s a kamara kerületében születettek vagy illetőségűek birtok. továbbá a kamarai kerületben illetőségű tanulók és iparosok, akik a jövő iskolai évben a felső ipariskolába akarnak lépni s az intézetbe való felvétel feltételeinek megjelölnek. Az állami felső ipariskolába a tizenötödik évkört betöltött tanulókat, akik a polgári iskola, gimnázium vagy reálisiskola nyert első osztályában jó osztályzatú bizonyítványt nyertek, ösztöndíjokat és mindazok, kik a megjelölt tantárgyakból a felvételi vizsgátnál kellő készséget tanúsítanak, veszik föl. Az iskolai és

gyakorlati bizonyítványokat felszerelt folyamodások folyó évi augusztus hó 15-éig a budapesti kereskedelmi és iparkamaránál (Szemere-utca 6.) nyújthatók be.

— **Az iskolákban vértörténelítés.** A belügyminiszter leiratot intézett a fővároszhoz, hogy a fővárosi közönségi iskoláin a jövő tanév kezdetén az összes használt tankönyveket a központi fertőtlenítő intézetben fertőtlenítse. Ugyanez az eljárás követendő a kölcsönkönyvtárak könyveivel is.

— **Az a szemüveges ember.** Így nevezték el legújabbán Sándor király ő felségét és pedig az Ujvidéken megjelenő *Novo Zemenek* egyik legutóbbi számában. Hogy a szerb király nem igen rokonszenves alak, azt már régen tudjuk, de hogy ennyire ellenszenves a népe előtt, azt még se hiheti más el, mint aki a szerb viszonyokkal ismerős. Erre nézve egész sor adatot írnak Szerbiából. Érdekes a közvetlen szemtanúk leírása arról, hogy hogyan fogadták a királyi párt Szermedevóban, ahova kétheti üdülésre mentek.

A királyi párt Szermedevóban a városi hatóság és az államhivatalnokok küldöttsége fogadta. A kirendelt díszszázad katonai üdvözlésben részesítette az uralkodó párt. Nagy kíváncsi tömeg gyűlt össze a parton, de a király és a királyné megérkezésekor egyetlen bangos szóval sem köszöntötték őket. Kinos, mély esőndben nézték a királynét, aki végtelenül elhízott. Megdagadtak látszó testformái egybefolytak és a nagy hűstömög éppenséggel nem nyújtott valami esztetikus szép látványt. A király ellenben igen rossz színben van, arca halvány és nagyon busnak látszik.

A királyt különösen a legutóbbi nisi események keserítették el, ahol tudvalegleg tünnetőleg Avakumovics volt liberális minisztert jelölték a képviselőre. a király intenciói ellenére. Miután a király fenyegetőzése sem használt, Beszevics nisi polgármestert, mert nem volt elég erőlyes, illetőleg erőszakos, egyszerűen elcsapta.

Nagy feltűnést kelt egész Szerbiában az Ujvidéken megjelenő *Novo Zemenek* egy a király ellen írt cikke, amelynek szerzőjeül Ribarácot tartják. Ebben a cikkben el van mondva Szerbiának a király házassága következtében bekövetkezett zűllése, a pénzügyek kétségbeeső helyzete, amelynek következtében a tiszték és a hivatalnokok hónapokon át nem kapták meg fizetésüket és végül ezt írja:

— És mindez az a szemüveges ember — a királyt érti alatta — nem látja, mert vagy a szemüvege poros, vagy pedig ő hülye.

Ez bizony keményen és gorombán odamondogat a felségnek s most már végre igazán szeretné tudni Európa közvéleménye is, hogy a szemüvege poros-e?

— **A hódító automobil.** *Munkácsról* írják: Egy vállalat *Beregszász* és *Munkács* városok között automobil-közlekedést rendez be. A két város forgalmát eddig csak rosszul tudta lebonyolítani a nagy kerülőtevé vasut és a társaskocsi-közlekedés. Az automobil-társaskocsi-vállalat az engedélyt már megkapta és a megrendelt gépkocsik megérkezését pár nap múlva várja.

— **Munkács Ausztriában.** *Munkácsy* Mihálynak elhunytja után a pappeldorfi anyakönyvi hivatal állította ki nagy hazánkfájdól a halotti bizonyítványt. Es ebben az anyakönyvi kivonatban a hivatalnok „alapos tájékozottsága” folytán a születés helyétül *Munkács Ausztriában* szerepel. *Munkácsy* Mihály halotti bizonyítványában ily vastag tudatlanság kétszeresen bosszantó és azért Beregszász megye alispánja, igen helyesen, a belügyminiszter utján intézkedett e tévedés kiigazítása iránt. Ez megtörtént s a pappeldorfi anyakönyvi hivatal által *Munkács-Magyarország*-ra kiigazított anyakönyvi kivonat hiteles magyar fordításban újból megküldött Beregszász megye alispánjának a munkácsi állami anyakönyvbe való bejegyzés végett.

— **A zágrábi szerelmi dráma.** *Zágrábból* táviratozzák, hogy a bíróság két hónapi börtönrre ítélte *Treszics* doktort, aki a kedvesét, *Szokuj* Szilva tanítónőt előbb gyalgatva döntötte, aztán elhagyta. A tanítónő öngyilkossága után tudvalegleg letartóztaták *Treszics*et s most a házasság ígéretével elkövetett meggyalázás vétségében mondta ki bűnösnek a bíróság.

— **Légberöpült gőzös.** A stockholmi kikötőben — jelenti tudósítónk — ma szörnyű szerencsétlenség történt. Az 5000 tonna petroliummal megrakott „*Louise Adelaide*” amerikai három árbócú gőzös légberöpült abban a pillanatban, mikor a svéd vámhivatalnok revízió céljából a hajón tartózkodott. Nyolc ember életét veszítette, számosan súlyos sebeket kaptak.

— **A főkapitány szabadsága.** *Rudnay* Béla főkapitány július 18-án kezdte meg hatheti szabadságát s már elutazott a fővárosból. Távollétében *Pekáry* József főkapitányi helyettes vezeti a rendőrséget.

— **Luther Márton levele a fiához.** *Luther* Márton, a nagy reformátor, a mint tudjuk, a német nyelv klasszikus újjáteremtője is, aki egyszerűen őszinte vallásos költeményeiben azt is megmutatta, hogy nagy poéta. Most *Luther*nek egy levele került napfényre, amelyet *Koburgból* 1530. június hónapjában intézett az ő négyéves Jancsi fiához. Ebből a levélből még inkább kitűnik, hogy mekkora poéta volt a nagy reformátor. Ime a levél:

„Áldás és béke Krisztusban, én szívből szeretett fiacskám!

Örömmel látom, hogy jól tanulsz és szorgalmasan imádkozol. Hogyha hazamegyek, szép vásárlást fogok hozni neked. Ismerek egy szép és kellemes kertet, sok-sok gyermek van benne, aranyos kis kabátjuk van, a fák alatt szép almákat számolgatnak össze, meg körtét, cseresznyét szívták; énekelnek, ugrálnak és jókedvűek, szép lovacskájuk is van aranyos nyereggel, ezüst kengyelvel. Kérdelek attól az embertől, aki a kert, hogy kik ezek a gyermekek? Mondja ő: Azok a gyermekek ezek, akik szívesen imádkoznak, tanulnak és jámborok. Mondom erre én: Jó ember, nekem is van egy fiám, *Luther* Jancsikának hívják, nem jöhetne-e ő is ide a kertbe, hogy ilyen szép almát és körtét ebessen ő is, ilyen finom lovacskákon lovagolhasson és ezekkel a gyermekekkel játszadozzon? Erre így szól az ember: Ha ő szívesen imádkozik, tanul és jámbor, úgy jöjjön a kertbe ő is, meg *Lippus* és *Justus* is (*Melanchton* Fülöpnek és *Jena* *Justus*nak, *Luther* kartársainak gyermekei). És ha valamennyien együtt lesznek, akkor majd fognak *Tütyü*ni, *dobolni*, *hegedülni*, azután táncolni is és kis puskával lövöldözni. S aztán mutatott nekem a kertben egy gyönyörű mezőt, amely táncolásra volt berendezve, itt aranyos sipok, dobok és finom ezüst puskák lógtak a fákon. De még korán volt, a gyermekek még nem ették és ezért nem láthattam a táncot. Így szóltam az emberhez: Óh, jó uram, én nvomban meg fogom írni az én édes *Jancsika* fiának, hogy mert ő olyan szorgalmasan imádkozik, jól tanul és olyan jámbor, ő is ebbe a kertbe fog jönni; de van neki egy nője, azt magával kell hoznia. Mire így szólt az ember: Legyen hát, eréd és írd meg neki.

Azért hát, édes *Jancsi* fiacskám, tanulj és imádkozzál csak hűségesen és mond meg *Lippus*nak és *Justus*nak, hogy tanuljanak és imádkozzanak ők is, akkor aztán találkozni fogtok egymással a kertben. A mindenható jó Isten vegyen kegyelmébe, üdvözlöttem a némit s adj neki pusztát az én nevében is. Anno 1530.

Szerető atyád

Luther Márton.

*Luther*nek ez a levele a német irodalomnak egyik leggyönyörűbb költeménye, tele virágos fantáziával, bensőséges melegséggel, na'v kedélyvel, napugáros szívvél. Milyen tiszta ember lehetett, aki így tudott a gyermekek nyelvén!

— **A sokfeleségű ember.** *Szász György* marosvásárhelyi ácsmester négyszer nősült. Két felesége meghalt, a harmadik megcsalta, negyedik feleségének leányába, a szép *Kosztin* *Agnes*be pedig, aki mostoha gyermeke volt, ő maga szeretett bele. Ez volt a végezete. Amikor megtudta ezt az anya az ő negyedik felesége, lejszélve fenyegetődzött és elment a háztól, hogy följelentse az urat. Nagyon elkéseredett erre a szerelmes ácsmester, s kölcsönkért egy revolvert. Magára lött, de a golyó nem érte. Erre aztán fölakasztotta magát. A mire az asszony visszatért a házhoz, meg is halt.

— **A porosz-lengyel gyermekek és a német nyelv.** *Bismarck* meghalt, de a politikája tovább él. Erőszakosan, tüzzel-vassal vonják bele a németországba a birodalom még idegen elemeit, de különösen brutális a germanizálás a lengyelek között. Az iskola is azt szolgálja, a helyett, hogy a maga nemes hivatásának élne. A lengyelek azonban erősen ellenállanak s a küzdelemben belevisszik a gyermekeiket is. A poseni kerületben például sokat panaszolnak a tanítók a miatt, hogy a gyermekekkel semmire se mennek a német szóval. A vallásórán németül kell beszélniök, de a gyermekek nem felelnek a német kérdésekre s nem készítik el a feladataikat. Ez a szülők parancsára történik. A hatóságok ezzel szemben mindent elkövetnek arra, hogy kieroszakolják az engedelmesseget. Egy kerületi tanfelügyelő például azzal fenyegette meg a lakosságot, hogy ha nem akarnak németül tanulni, tizenhat esztendő korukig kell iskolába járni minden lánynak. Ez persze nagy elkéseredést szült a szülők között s többen máris a bíróságoktól tudakolják, hogy szabad-e a törvény értelmében ilyen retorzióval élni.

— **Az amerikai sztrájk.** A *Times*nek azt jelentik Newyorkból, hogy az acélmunkások sztrájkja ügyében várt válság ma reggel sem következett be. A helyzet *Wellsville*ben és *Mac Keesport*ban változatlan.

— **Újra omladozik a Gellérthegy.** Ha a Gellérthegynek rossz kedve van, ledob egy-egy követ az utra. Husz-huszonötötársas kis kavicsokkal dobálódik s minduntalan arra provokálja a fővárosi tisztos tanácsát, hogy valami elvi határozatot hozzon a gellérthegy sziklái ellenében. A legközlebbi tanácsülés szintén elvi határozatban fogja kifejezni rosszallását azon, különben előre látott körülmény miatt, hogy ma korán reggel tudnivalóan ledobott egy követ az utra a hegy. Ugy áll tudnivaló a dolog, hogy a vállalkozónak már több mint ötvenezer koronát fizettek ki azért, hogy a hegy Dunafélföldi oldaláról szedje le az omladozó sziklákat, a sziklák azonban még mindig omladoznak. A ma reggeli hegyomlás azonban gondolkodásra kell, hogy ejtse még az olyan flegmatikus magisztrátust is, amilyen a miénk. A hatalmas kődarab éppen egy arrahaladó villamos kocsit elé esett. Hát bizony, ha egy kicsit gyorsabban haladt volna a kocsit, agyonlapítja a szikla s beteljesedett volna azoknak az utasoknak az aggodalma, akik remegve húzódnak össze a Gellérthegy alatt a villamos kocsiiban, mert félős, hogy egyszer csak megújja a vén kopasz hegy azt, hogy örökkön a fölébe csöngössenek s agyontopossa az alkalmatlanokdó férgeket. Ez az aggodalom jogosult s a rendőrség jól tenné, ha addig, míg a Gellérthegy teljesen megtisztítva nincs az omlólélemben lévő sziklától, betiltáná a villamos kocsik forgalmát a hegy alatt. Ma egy gázlámpa oszlopát döntötte ki a szikla, holnap embert ölhet.

— **Zivatar és felhőszakadás.** Hatalmas zivatar vonult ma éjszaka el a Ióváros fölött. Nyolc óra tájban kezdődött felhőszakadásnak is beillő záppal. Dörgött az ég, cikáztak a villámok, félelmetesen megvilágosítva az égboltot. A nagy zápor kis szünetekkel csaknem éjfélig tartott. A felhőszakadás nagyon sok bajt okozott. A melyekben fekvő helyeken a pincék megteltek vízzel s egyes utcákat valóságos elárasztott a esatornákból kiömlő piszkos folyadék. Az Abonyi-úton még éjféli tájban is egy méternyi magasságban áll a víz, úgy hogy kocsival sem lehet közlekedni ebben az utcában. A Zárda utca 45-ik szám alatt egy öt méter hosszúságú kőfalat annyira alámosított a zápor, hogy a fal egész hosszúságban bedől. Szerencsére ebben az időben senki sem járt arra s így emberéletben nem esett kár. A rendőrség részéről *Kosaras* fogalmazó, a Ióváros részéről pedig *Matievics* Jenő mérnök járt kint a veszedelem színhelyén s megtették az intézkedéseket arra nézve, hogy nagyobb baj ne történhessék. Nagyon sok bajt okozott a felhőszakadás a Tisztviselőtelepen, ahol a Bálint-utcat s a Szapáry-utcat elöntötte. A VII., VIII. és IX-ik kerület melyekben fekvő részein mindenütt elöntötte az ár a pincéket, úgy hogy a túzóltok még késő éjjel is szakadatlanul dolgoznak a szivattyuknál. De nemcsak az utcákon, hanem egyes házak magasabb régióiban is sok bajt okozott a hata mas zápor. A Petőfi-utca 3-ik szám alatt levő ház harmadik emeletén lakó *Fruhezitig* Gábor szabót valósággal kiöntötte a padláról beözönlő áradat a lakásából, amely egészen megtelt vízzel, úgy hogy a szabó családja csak alig tudott menekülni a hirtelen rászakadt árvíz elől. A család a rendőrség kiköthöztette a lakásból. Ezenkívül még a Ióváros sok ой helyén okozott bajt a nagy zivatar, ahonnan még a rendőrség sem kaphatott részletes jelentést.

— **A hárem védelme.** Konstantinápolyban megkezdte a szultán a hadjáratot a keresztény nevelőnk ellen. Egy irádéja megtiltja, hogy török családok ezental keresztény nevelőket tartanak s megparancsolja, hogy a gyermekek szigorúan a mohamedán vallás szabályai szerint neveltesse nek. A török lapok természetesen helyeslik a szultán parancsát s a francia és német nevelőnk jellemét megengedhetetlen módon foszgegetik. Az *Ikdám* és más török lapok azt állítják, hogy az európai nevelőnk kilencvenkilenc századrésze kétes származású, erkölcstelen életet él és a *hárem-hölgyek közt nagyon veszedelmes elveket kezdenek terjeszteni.* A szultán irádéja főképp ez utóbbi veszedelmet akarja ellensúlyozni. Az európai felvilágosodás eddig a hárem kapuját át nem léphette, a keresztény nevelőnk azonban, akik aszszony létükre fesztellenül közlekedhettek a háremek hölgyeivel, veszedelmes mértékben terjesztették köztük a nyugati szellemet. Ez persze nem tetszik a török uraknak, akik most ily radikális ellen-szerhez nyulnak.

— **Gyilkosság Fuzsinében.** A Fiume szomszéd-ságában lévő *Fuzsinében*, ahol több előkelő fiumei család nyaral, rablógyilkosság történt az éjszaka. *Gosztics* Duján fuzsinei korcsmárost és feleségét ölték meg a rablók. A korcsmáros hetvenhárom esztendő volt, az asszony hatvanöt. Az áldozatok jómódúak voltak. Korcsmájuk a vasuti állomással szemközti van. A gyilkosságot a levélhordó fedezte föl ma reggel s értesítette a csendőrséget. Amikor a csendőrök megjelentek a vendéglőben, előbujt a padláról *Goszticsék*

eselédje s elmondta, hogy éjjel után két bekormozott arcu ember jelent meg náluk s ezek gyilkolták meg a gazdáját és a feleségét.

— **Oszkár király memoárja.** Szó volt már arról, hogy Oszkár svéd király memoárjainak a befejezésén dolgozik. A Bernadotte családban tudvalegleg általános szokás, hogy a család tagjai minél előbb följegyezzenek életük eseményeit és Oszkár király ennek megfelelően, már évekel ezelőtt hozzátöltte a családi tradíció követéséhez. Már amikor mint fiatal kadét a svéd flottával gyakorlaton járt, nemcsak hogy a legnagyobb pontossággal írta le mindennapi megfigyeléseit, hanem még reflexiókat is fűzött a napirenden lévő kérdésekhez s kisebb költeményeket és értekezéseket is írt. Idők multával annyira felszaporodtak ezek az írások, hogy kétszázötvenhárom kötetet tettek. Ezt a rengeteg anyagot a király az utóbbi években feldolgozta és rendezte. Erdekeseznek kell lenni ezeknek az írásoknak, ha meg-gondoljuk, hogy Oszkár király az ő utazásai közben mennyi híres államférfival, tudóssal, költővel és művészrel érintkezett s őket éles szemmel megfigyelte. Memoárjainak a király ezt a címet adja: *Szabad drámban* s úgy szeretné, hogy két kötetbe férjenek. Röviden szeretné előadni mondanivalóját.

— Nem akarok sem túlságosan sokat, sem túlságosan keveset adni, hanem csak éppen annyit, amennyi megfelel — mondotta.

Eleinte csak arról volt szó, hogy csupán a királyi család tagjai kapjanak egy-egy példányt a memoárköből, de erről a szándékáról utóbb lemondott a király. Művét most már a nyilvánosságnak akarja átadni.

— **Jótkönyv adomány.** Tegnap este Petánovics budaöki pincéjében egy kedélyes társaság kártyázott s a játékból nyert 7 korona 12 fillért a budaöki Erzsébet menhely javára ajánlotta föl s át is adta *Francois* Lajos elnöknek, aki az adományért köszönetet mondott a társaságnak.

— **A kormányozható léghajó.** Santos-Dumont mindenáron meg akarja nyerni a százezerfrankos díjat, amelyet Henri Deutsch tűzött ki a kormányozható léghajó feltalálására. A minap újra felszállott, de a hivatásos léghajósok bizalmatlankodnak a talál-mánya iránt. Azt állítják, hogy a Renard és Krebs által feltalált rendszer szerint készült és alig mutat valami haladást. Egy szakember a következőket mondotta Santos-Dumont legújabb léghajójáról:

— A Dumont-féle léghajó azok közé a léghajók közé tartozik, amelyeket gazzal töltött léggömb emel. Ugyanama rendszer szerint készült, mint a Renard és Krebs-féle *La France*, továbbá Dupuy de Lome, Henri Giffard Schwarz és Zeppelin léghajó. Dumont léghajóján a gazzal töltött gömb nagyon kicsi, s ezért a csavart mozgó motornak nagyon könnyűnek kell lennie. A léghajó szerkezete éppen olyan, mint az előbb említett léghajók szerkezete. Egy hosszukás, henger alakú léghajó tartja a bambusz nádából készült gondolat, amelynek külső részén van a motor elhelyezve. A motor tizenöt lóerejű, súlya pedig nyolcvan kilogramm. Ez mozgatja a nyolcvan centiméter átmérőjű csavart, mely ezerkétszázszor forog percenként. Emeltesre méltó utjítás a Zeppelin által is alkalmazott mozgó súly, amely a léggömböt utközben vízszintesen tartja. Dumont léghajójával másodpercenként tizenkét méternyi sebességgel tudott haladni, de már Krebs is elérte a hat méternyi sebességet másodpercenként. Haladást tehát az új léghajó csak annyiban mutat föl, amennyiben a léghajóján levő motor fokletesebb, mint az eddig használt motorok. Ha szél fúj Dumont léghajója éppen oly kevéssé kormányozható, mint a többi. Mint hogy azonban egyenlő súly mellett alig lehet már fokletesebb motort előállítani, ebből következik, hogy a kormányozható léghajó problémáját nem lehet léggömbbel ellátott léghajókkal megoldani.

Megirtuk már, hogy Santos-Dumont Braziliában született s most huszonhét esztendő. Első ízben 1897-ben szállt föl egy léghajón, még ugyanabban az esztendőben vagy huszszor megismételte a föl-szállást. A következő esztendőben már a maga számára csináltatott léggömböt. Ez is motorral ellátott léghajó volt, de az első föl-szállások után baleset érte és tönkrement. Második és harmadik léghajójával tett kísérletek sem volt kielégítő eredménye. A negyedik Santos-Dumont-féle léghajó 1900. augusztusában készült el, s szeptember 19-én szállt föl először a léghajós-klub parkjából. A negyedikkel sem volt szerencsésebb, sőt az egyik föl-szállásnál veszedelmes tüdőgyulladásot kapott. Az idén már az ötödik léghajójával tett kísérletet. A múlt évben alapított díj első évi kamatát, négyezer frankot, Santos-Dumontnak juttatták, mert a díj szabályzata szerint a kamatot annak adják, aki kísérleteivel legelőször kelt. Ennek pedig Santos-Dumont megfelelt. Dumont a négyezer frankból újabb díjat alapított.

— **Elveszett.** Egy szegény ember elveszített a Révai-estvének nevével ellátott öt nyugtáztatást. A becsületes megtalálót kéri, vigye a fizetéseket a Iókapitány-színház, ahol tíz korona jutalmat kap.

— **Rendőri hírek.** A soroksári Dunagáiban, a Flóra-gyárnál egy érfiholttestet loptak. Ma felismer-ték az illetőt, aki Balog-Fényfi Dániel 26 éves szent-endrei segédkerész. — Tegnap este betörök jártak

Friedmann Emma magánzónőnek Rózsa-utca 46. szám alatti lakásán s az iróasztalt feltörve, 200 koronát érő ékszeret loptak el. — Ugyancsak tegnap este betörték *Semejkl* János asztalos Nagyújaros-utca 5. szám alatti lakásába, ahonnan 600 korona értékű ékszeri vittek el. A rendőrség keresi a betörőket.

— **Cigányzene a Telefon Hírmondóban.** A Telefon Hírmondó ma este előfizetőinek szórazoktatására cigányzenét fog közvetíteni. A cigányzene-közvetítés 8 óráról 11 óráig tart, melyet azonban megszakít a 8 óra 15 percor való lözdeolvasás (a frankfurti, párisi értéktörzsdé zárlatok és a berlini tősdetudósítás) és a 1/10—10 óráig tartó esti olvasás, melynek keretében a legújabb híreket olvastatja fel a beszélő újság. A cigányzene-átvitelt az Emke-kávéházban játszó Zöldy Marci bandájának a muzsikája szolgáltatja.

A legszebb háboru.

— *Kongresszus a tüdővész ellen.* —

Budapest, július 23.

A legszebb háboru az, amelyet a tudomány indított az emberiség legnagyobb ellensége, a megszámlálhatlan gyilkos bacillus ellen. Miután századokon át láthatatlan parányiságuk oltalma alatt pusztították az emberemert, végre rájuk akadt a tudomány fegyverzett szeme és Koch Róbert genialitása megállapította, hogy a legpusztítóbb bajt, a tüdővést is egy ily parányi élősd okozza.

A borzasztó vész okát tehát megtalálták. A tudomány most már keresi az ellenszert. Egyetemek és államok nagy díjakat tűztek ki a szerencsés felfedező sikerének koronázására, nagy laboratóriumok foglalkoznak a kísérletekkel s olykor hire is jár, hogy ez vagy az az orvos meg-tele a tüdőgümőkört leküzdő szert. S itt ismét Koch Róbert nevét emlegettek leg sürűbben, sőt az ő szférumban mint csalhatatlan gyógyszerben hittek és bizakodtak ezren s ezren. A Koch-féle szérum azonban nem vált be, különben maga a feltaláló sem minősítette azt gyógyszernek, hanem csak a diagnózis megállapítását könnyítő eszközknek. Hogy mekkora a tüdővész pusztító ereje és mily sokan küzködnék kétségbeeseten ellene, azt az a körülmény bizonyítja, hogy a Koch-féle tuberkulint minden drágasága ellenére is világszerte elkapkodták s kapaszzkodtak beléje, mint az utolsó mentést hazudó szalma-szálab.

A tüdővész ma is minden európai országban a legpusztítóbb fertőző betegség. Elég utalnunk arra a szomorú tényre, hogy Magyarországon a haláloseteknek átlag tizenhárom százalékát tüdővész okozza és körülbelül minden 250-ik ember tüdővész. Legfőképp a városok lakosságában pusztit, ott is épp az intelligencia javát sorvasztja és pusztítása ilyformán nemcsak az ország emberanyagát dézsmálja meg szörnyű módon, hanem épp a szellemi munkával foglalkoskodók közt pusztit. Így van ez minden országban és érthető az államférfiak gondoskodása, amelylyel minden módot megragadnak, hogy e szörnyű vész terjeszkedését lehetőleg meggátolják és ezzel milliókra menő embert megmentenek.

Ilyen humanizmus sugallta és önérdék diktálta célból ült össze ma Londonban a tüdővész ellen való kongresszus. A legkiresebb specialisták meghányják és megvetik majd ott a tuberkulózis ellen való védekezés módjait. Ott lesz köztük a tüdővész-bacillus felfedezője, Koch is, aki bizonyára ismét új adatokkal gazdagítja majd azt az arzenált, amelylyel az emberiség e borzalmas vész ellen küzd. A legszebb küzdelem ez, de mikor vezet győzelemre? Hány millió ember lesz odáig áldoztatva, hány könnyű pereg le miatta odáig, hány özvegy és árva kesergi majd a harc sikertelenségét.

A londoni kongresszusra irányul az egész világ figyelme. Vajha sikeres volna, vajha meghozná a várva-várt arkanumot, annyi seb behegesztőjét, annyi gyászos kár elmulasztóját!

London, július 23.

A tüdővész ellen való védekezés céljából szegyeült kongresszust ma nyitotta meg *Cambridge* herceg a St. James-palotában. A herceg megnyitó beszédében hangoztatta, hogy *Edvárd* király nagyon érdekli a kongresszus céljai iránt és melegen üdvözölte az idegen megbizottakat, akik, mint örömmel látja, oly nagy számmal gyűltek össze.

Landsdovne külügyminiszter kijelentette, hogy a kormány mindenképpen támogatni akarja a kongresszus munkáit. Sok bajt, sok gondot okozott, ugymond, a délafrikai háboru, de a legnagyobb háboru sem okozhat annyi bajt, mint a tüdővész.

Azután bemutatták az idegen delegátusokat Cambridge hercegek, majd néhányan beszédet intéztek a kongresszushoz. Leyden berlini tanár kimutatta, hogy mennyire haladt Németország az utolsó években a tuberkulózis ellen való védekezés terén és különösen hangoztatta a tüdővészések számára való sok gyógyítást. Az eredmény nagyon kiemelkedő, de még egyre folyik a vita a tüdővészések szenvedéseinek enyhítésére legalkalmasabb szerekről még most sem tudják, melyik ez a legalkalmasabb szer.

Lister lord az angol orvosok nevében üdvözi az idegen vendégeket és rámutat arra a haladásra, amelyet a világ máris tett a tüdővész ellen való védekezés, sőt a tüdővész gyógyítása terén. A kongresszus működése nagyon hasznos, mert a közfigyelmet erre a kérdésre tereli.

A lordmayor London városa nevében üdvözi a kongresszust és reméli, hogy mindnyájan vendégei lesznek holnap a Mansion-Houseban.

Cambridge herceg felolvassa Edvárd király táviratát, amelyben üdvözi a kongresszuson megjelent kiváló férfiakat és reméli, hogy a kongresszus tanácskozásai enyhíteni fogják annak a betegségnek az iszonyúságát, amely oly soká dacolt az orvosok művészetével. A király távirata végén megjegyzi, hogy értesült róla, hogy 120.000 font sterlinget fognak a kongresszus hívásai szerint létesítendő első nyilvános szanatórium létesítésére fordítani.

A tüdővész-kongresszus tagjainak tiszteletére James Blith tegnap ebédet adott, amelyen Cambridge herceg is megjelent.

A keszthelyi mérgezés.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Keszthely, július 23.

A szörnyű bűnügy, amelynek Laskay Tivadar itteni kereskedő a hőse, napról-napra komplikálódik. Most már nemcsak azzal gyanúsítják Laskayt, hogy a két gyermekét megmérgezte, a hatóságot egy újabb vád is foglalkoztatja, amely szerint Laskay felesége sem természetes halállal halt meg. A holttestet tegnap már exhumálták is, és egyes részeit felküldték a törvényszéki vegyszeti állomáshoz. Arról is beszélnek, hogy ha a legutóbbi vád alaposága bebizonyul, Laskay apjának a holttestét is exhumálják. A szenzáció óriási izgalomban tartja a város közönségét, mert a letartóztatott Laskayt általános tisztelet és becsülés környezte.

A borzasztó vádnak következő a története: Laskay Tivadar ellen első gyermekének elhalálása után a nagykanizsai királyi törvényszékhez egy névtelen feljelentés érkezett, amelyben Laskayt azzal vádolták, hogy gyermekét befőttes gyümölcsbe tett méreggel megmérgezte; ezért arra kéri a névtelen feljelentést a törvényszék, hogy a másik két gyermekét mentse meg. A törvényszék ezt a névtelen feljelentést ítéltette. Amikor az első gyermek elhalálását követő harmadik héten a másik gyermeke is meghalt Laskaynak, újabb névtelen feljelentés érkezett a törvényszékhez, ezt a törvényszék az ügyésznek kiadta, aki a gyermekek hullájának exhumálását indítványozta. Erre a nagykanizsai törvényszék vizsgálóbírája, Véber Károly, az ügyész, dr. Orozdy Lajos és két orvos, dr. Stolzer és dr. Szigeti Keszthelyre jöttek s a hullákat exhumálták. A bejelentet vegyzvizsgálat végett az országos vegyzkísérleti állomásnak megküldték s dr. Felletár mind a két gyermek gyomrában nagymennyiségű arzént talált és szakvéleményében azt mondta, hogy mind a két gyermek krónikus arzénmérgezésnek lett áldozata. Ezt táviratilag közölte az ügyész, ki Laskaynak letartóztatását szintén táviratilag kérte.

Laskayt a távirati rendelet folytán a csendőrség őrizte a lakásán, míg a vizsgálóbíró letartóztatását elrendelte. Laskay a törvényszékhez felebbezett ez azonban a letartóztatást helybenhagyta s Laskayt pénteken a nagykanizsai törvényszék fogházába kísérték.

A borzasztó bűnügynek az a rugója, hogy Laskay újra akart nőülenni, de az az özvegy, akinek a kezét megkérte, kijelentette, hogy nem megy hozzá, mert gyermekei vannak. Különben brutális embernek ismerik Laskayt. Az első felesége egykori főnökének volt a neje s még főnöke életében volt vele viszonya. Nálánál idősebb volt s miután főnöke halála után nőül vette, rosszul bánt vele. Egyszer az édesatyját is fenyegette, hogy lelövi.

Negyvenöt éves, hatalmas termetű ember Laskay. Az édes apja építész volt Boglárán s ő is ott nyitott üzletet. Boglárán azonban az üzlet sehogysem ment s Laskay erre Keszthelyen telepedett meg. Apja nem sokára meghalt s nagy vagyont hagyott hátra. Az örökösök azonban sehogysem tudtak meggyezni egymással s a Laskay-testvérek között valóságos el-

lenségeskedés támadt. Felesége másfél évvel ezelőtt halt meg. A halálest nagy részvételt keltett mindenfelé s Laskay gyászában csaknem az egész város osztozkodott. Még nagyobb részvételt voltak az özvegy iránt, mikor a tavasszal Feri nevű tizenkétéves kis fia súlyosan megbetegedett. Az orvosok agyhártyagyulladásat konstataáltak s a gyermek május 13-án meghalt. Laskay leánya, a négyéves Margit, bátyja betegsége alatt néjénél volt. Mikor a fiu meghalt, Laskay magához vette a kis leányt, ki alig, hogy az apai házába visszajött, beteg lett és egy hét leforgása alatt meghalt. Ekkor már gyanus hírek keringtek a városban.

A múlt hét végén érkezett meg a pécsi ügyész leirata, amelyben elrendelték a két kis gyermek hullájának exhumálását. Ugyanekkor Laskay szobrját őrizet alá vették és házkutatást tartottak és husz csomag patkánymérget találtak lakásán. Július 17-ikén tartóztatta le a nagykanizsai ügyész Laskayt. Másnap Görömbely Balázs nagykanizsai vizsgálóbíró kihallgatta Laskayt, aki az egész kihallgatás alatt ártatlanságát hangoztatta és a névtelen feljelentésekre vonatkozólag kijelentette, hogy azokat egyik ellensége tette meg.

A cigányok.

Irta: József főherceg.

Ki nem látta hazánk területén azokat a kóbor csapatokat, melyek nyomorult gébektől vont ernyős szekereken faluról-falura vándorolnak? Ki nem ismeri azokat a barna bővényeket, kik a helységek végén putrikban tengetik inséges életüket? Kinek a szíve nem érzékenyedett el ama kesergő nóták hallatára, melyeket uj-magyar zenészeink huznak? Ki nem járta gyors ütemű csárdásai mellett a friss magyart. Bizonyára mindenkinek feltűnt e vendégeink sötétbarna, olajszínű, minden más európai néptől különböző szeszűk arca, villogó, nyugtalan sötét szeme, szép metszésű, de vastag piros ajku szája, göndörségre hajló borzas fekete haja, sugár és hajlékony testalkata, apró keze, lába s örökké vidám, tréfálkozásra hajló természet.

Aki elsétál Budapesten a Bózahegyre Gülbaba sírházhoz, a lahorei klostornak néha oda zárandókló dereiseiben ilyen természetű és ilyen arconásu embereket lát; ha beszédjüket hallja, ismerős hanghullámok érintik fülét, sőt aki tudja a cigányok nyelvét, meg is ért abból a beszédből itt-ott valamit. Mert a cigányok a Himalaja aljáról özönlőttek szét s a hegyes neve a cigány nyelvben is azt jelenti, amit a hinduban, tudniillik hó-viselő.

A cigányok őshazáját India északnyugati határán, a kahr és dardus népek vidékein kereshetjük. Hogy mikor kerekedtek föl onnan, nem lehet tudni. Mikor Európában megjelentek, őshazájukról már nem tudtak felvilágosítást adni. Több helyt Kis-Egyiptomból valóknak mondták magukat. Ezt a Nilus mellé kére értették s azért sok népnél innen van a nevük; míg más népek a magyar "cigány" szóval rokon nevekkel jelölték ez ismeretlen fajt. Thököly Imre titkárának, Komáromi Jánosnak naplója szerint Niko-media kis-ázsiai város környékét abban az időben Kis-Egyiptomnak nevezték. E vidéken keresztül keltek át a cigányok Európába, ahol XV. század elején kezdenek elszéledni. Török- és Görögországon át Magyarországra, Orosz- és Lengyelországra jutottak, Magyarországból Németországon át Olasz-, Francia-, Spanyol-, Angolországba és Skandináviába. Görögország után Magyarországon tartottak hosszabb pihenőt és innen oszlottak szét nyugat és észak felé.

Hazánkban 1417-ben tűnnek föl több helyen tömegesen. De valószínű, hogy előbb is voltak itt cigányok. Már egy 1393-iki oklevélben előfordul „Michael de Czigány” nevű nemes. Zsigmond király 1423-ban, Mátyás király 1476-ban és 1487-ben, Ulászló 1492-ben és 1496-ban, Izabella királyné 1557-ben, Báthory Zsigmond 1581-ben állítanak ki a cigányok számára szabaddalmi, ajánló, biztosító leveleket. Az erdélyi országgyűlés is több ízben foglalkozott a cigányok ügyével. Mária Terézia 1761-ben állandó letelepítésre akarta szorítani őket; majd 1767-ben elrendelte, hogy a cigánygyermek elvételének szülei költés és más nemzetbeliek által neveltessek s hogy a cigányférfi ne lépessen cigány nővel házasságra. De ennek épp úgy nem volt fogantatja, mint II. József 1783-iki emberbaráti rendeletének. Az országgyűlések és kormányok, bizottságok és törvényhatóságok sokat foglalkoztak a cigányok ügyének rendezésével. Általában ezen intézkedések mindaddig nem nagy sikerrel jártak, mert talán nem vették kellően számba a cigányok természetét.

Pedig különösen a kóborló, sátoros cigányok állandó letelepítése népművelődés szempontjából is igen fontos dolog hazánkban. E sorok írja megkísérléte a nagy dob csoportos telepitést; de ez több

akadályba ütközött. Kevés volt az e kísérletre fordított idő, tekintve a nép vad erkölcsit és műveltségének alantas fokát. A közigazgatási hatóságok véleménye szerint a csoportosított telepités sok nehézséggel jár s közbiztonsági felügyelet szempontjából is célszerűbb volna, ha községekben osztatnának el. E cikk írója éppen a községeket akarta a költéségtől és a fáradságtól megmenteni akkor, midőn több dunántúli megye elkobozta az oláh cigányok lovait és szekereit, anélkül, hogy előre gondoskodtak volna e fölvidak elhelyezéséről. Tagadhatatlan, hogy a népnek a cigányoktól való idegenkedése szintén nehezíti a telepitést. Ez idegenkedés némileg jogosult is, mert Indiának e fekete fia bizony meglehetősen rakoncátlanok. És még fokozódik az idegenkedés, ha tudomásra jut a föld népének, hogy a cigányság bizonyos kedvezményekben (ingyen élelem, ruházat) részesül. De e nélkül merő lehetetlenség munkához szoktatni ezt a munkától jölszítő népet. Nagyon valószínű, hogy vaskézzel, következetes erőlyel községekben is lehet foganatosítani a telepitést, de ez sok költségre kerül az államnak és sok kellemetlenségre a községeknek. Talán a közigazgatás államosításával lehetne véglegesen megoldani ezt a kérdést is. A telepitendők el kell látni lakóházakkal, alkalmas munkát adni nekik és őket a munkára nevelni. Mindenekelőtt szükséges a munkára és rendes életre való szoktatást a zsenge gyermekekkel kezdeni, ezeket iskoláztatni. Ez nehéz földad, mert teljes tudatlanságunk mellett lehetetlen őket korábbi iskolákba küldeni. Az Alesuthon fűnállott külön cigány-iskola rövid idő alatt elég jó eredményeket mutatott föl az együtt tanított 6—15 éves, általában elég jó fölfogású cigánygyermeknél.

A cigányok ügyének országos rendezéséhez első kellék, hogy tüzetesen ismerjük a cigányság számát és életmódját. Az általános népszámlálásnál természetesen számbavették a cigányul beszélőket is. De sem ez, sem a jellemző lakási sajátosságok stb. nem engedtek biztos következtetést vonni cigányaink számát illetően. A cigányoknak több rendbeli régi és újabb összehajlása sem nyújtott hiteles adatokat. Végre 1898. december 31-ikén Magyarországon külön cigányösszeírás hajtottak végre, melynek eredményei már egészen hiteles és biztos adatokat szolgáltatnak (a fővárosiakat kivéve) különböző életmódú cigányainkról. E szerint volt cigány: állandóan letelepedett: 243.432, egy helyen huzamosabban tartózkodó: 20.406, vándor 8938. Összesen: 274.940.

A cigányok házasságának 16—17%-a nem törvényes. Anyanyelv szerint az összes hazai cigányok 38%-a magyar, 30%-a cigány, 24%-a oláh, 3 1/2%-a tót, 2%-a szerb, a többi 2 1/2% egyéb hazai nyelvek közt oszlik meg. Az összes cigányoknak majdnem fele tud magyarul és több mint fele nem tud cigányul. Felekezetre nézve 39 1/4%-uk római katolikus, 26% görög-keleti, 20 1/4% görög-katolikus, 11% református, míg a többi felekezetre együtt nem egészen 2% jut.

A cigányok életmódjának megismerése s a cigány nép rendezése szempontjából is igen fontos tudni, hogy az igen gyakori meg nem engedett keresetmódokon kívül miféle foglalkozása van még a cigányoknak. A földművelést éppen nem kedvelik. Összesen csak mintegy 10.000 cigány van valami 5000 holdnyi tulajdon vagy bérelt szántóföldje és kertje. De az iparnak a lakosság kezdetlegesebb szükségleteit kielégítő némely ágával szívesen, elég ügyességgel és eredménnyel foglalkoznak. Legtöbb a fém munkás (17.600); ezek közt a cigányokra nézve jellemző kovácsmesterségek majdnem 13.000-en foglalkoznak, üstös 2000, szegkóvács pedig 1500 van. A famunkások közt 3000 teknővájó és 2000 kamálosmáló találtott. Seprőkötő, kosárfonó és rostás majdnem 3000 van; sárgurató és vályogvető-munkából 15.000-en feül élnek. Ruházati ipart 800-an üznek. Női iparágakkal 7000-nél több cigány foglalkozik. Az iparúzó összes száma meghaladja az 50.000-et. Kereskedő-féle 4500 van s ezek harmadrésze lócsiszár. Zenéből 17.000-en élnek, köztük mintegy 150 nő.

A telepes és a vándor cigányok közt nemcsak életmódra, hanem jellemre és alakra nézve is észrevehető különbség van; nem is igen érintkeznek egymással. A vándor cigány rártatóbb, délecegebb; bőre szinte bronzszínű, míg a telepes füstösebb. A letelepedett cigányok nyelve, vallása és szokásokra nézve az illető vidék népéhez alkalmazkodnak. A többnyire sátor alatt élő vándorok többet megőriztek ősi szokásaikból. Ugy a cigánytelepnek, mint a karavánnak feje a választott vajda, kinek jeltvényei: ezüst gombos dolmány, bot, serleg. Nálunk a fővajdaság régente országos hivatal volt. Korunkban a vajdak hatalma igen megcsappant, de még mindig tekintélyes szerepük van nemcsak a hatóságok irányában és csapatuk belső ügyeiben, hanem a keresztelési, házassági és temetési szokásoknál is, melyek egynemely ősi sajátosságot mind a

mai napig megőriztek. A hagyomány fenntartói főképpen a nők. Ezek kuruzsolnak, varázsolnak és jóslóknak kézből és kártyából. Sok vén asszony nagy tekintélynek örvend. A hajdani patriarkális életnek több nyomaira találhatni náluk. Így például a férfi nősüléskor kiválik a szülési törzsebből és felesége törzsének kötelékébe lép. Elkallódott ősi hitőkből megemlítünk néhány homályos vonást. Szerintük a föld örök idők óta van és minden jónak szülője. Az Istenről (del, deul) homályos fogalmak vannak. Hisznek az őrödgökben (beng), boszorkányokban és betegségi démonokban, földi, hegyi és vízi szellemekben (phuvus, kesalyi nivali), jó és rossz tündérekben (urme). A másvilágról azt hiszik, hogy ott a lelkek folytatják az ez életbeli állapotokat. A halottakra esküsznek, sirjaikat meg-meglátogatják.

A sajtáságos és titokzatos, érdekes és regényes cigányfajt a nyugati népektől teljesen elütő, kezdetleges és csodálatos életmódja, féktelen szabadságvágya és félelmes titokzatosága a romantikus költészet egyik főelemévé tették, mielőtt a világ sejtette volna, hogy a cigánynak magának is van nagy értékű költészete. A cigány nagyon szereti a dalt. Céltaiban kóborlásai közben, henye sátorozása alatt ráér dalolni. Ezzel rövidíti az utat, toldja meg a pihenést. Dallal köszönti a reggelt, mint a pasirta s dalol, ha este végigterül az erdő gyepelen földjén, melytől színben alig különbözik.

Minket leginkább érdekelhet a cigányoknak nem babonás, hanem reális varázshatalmu bűvös eszköze, a hegedű. Ez tette őket hazánknak egészen kivételesen a nemzet egyik szerves elemévé, a legáltalánosabb hatású művészetet, a nemzeti zene létetemenyeseivé. Ennek köszönhetik a cigányok azt a kiváltságos állást, amelyet az egész világon csak itt, nálunk foglaltak el, ahol szabad kényök-kezdők szerint részben szintén hajléktalanok, de nem hontalanok. Csapongó lelkük, mely a pária szívósságával mindenütt ellent tudott állani a haza fogalmának, Magyarországon nem zárkózhatott el a sokszor elnyomott, de meg nem tört, büszke, nagylelkű, honszerető, szabad nemzet géniuszának ihlete elől; megsejtették a géniuszt és annyira hozzá tudtak simulni, hogy Liszt Ferenc egy sajtáságos hallucinációjában összetévesztette a virtuózt a költővel, cigány eredetűnek állítván a magyar zenét. Ő is azokat a nótákat tartotta cigányzenének, melyeket a hívatásos cigány muzsikusok huznak pusztai csárdában, szállók éttermeiben. Pedig a cigányok igazi saját zenéjének azokat a dallamokat kell tekinteni, amelyeket maguk énekelnek kedvtelésből vándorlásaik közben, vagy sátorozásuk alatt; azokra dalolják eredeti, sajtáságos cigány szövegű népdalaikat, néha többet is egy dallamra. Ilyen igazi cigány dal a „Fáro hesz, Fáro hesz” kezdetű híres, ugynevezett Faraó-ének, amely azonban nem epikus költemény, hanem buja szerelmi dal.

NYÁRI ÉLET.

Tudod mit? Maradjunk Pesten.

— Jelenet. —

Egy ur: Nini, én itt?

A másik (természetesen kérdéssel felel): Hát hol legyek?

Az egyik: Hogy hol legyen? Na, ez már mégis szemtelenség! Legyen Tátrafüreden, Palicson, Bártán, Siófokon, Püstyében, Korinticán, Szliácson, Tusnádon, Stubnyán, Herkulesfürdőn, Barlangigeten, azt a Jégenkopogójt! Az ember ilyenkor mindenütt legyen, csak Pesten ne!

A másik: Látja, ha nem volna olyan gyorsbeszédű, most már megmondtam volna, hogy a vonatot várom, mert a Balaton mellé akarok utazni.

Az egyik: Ez már más. Pincér!

A pincér: Vanília, citrom, tutifrutti, kávé...

Az egyik ur: Hogy hívják ma a piros fagyallatot?

A pincér: Málna.

Az ur: Hát hozzon egy szelet málnát. (Pincér el.)

Tudniillik én sehová se megyek nyaralni. Amikor összes ismerőseim elutaztak, azt mondtam a feleségemnek: „Tudod mit? Maradjunk Pesten.”

A másik: És őnagysága?

Az egyik: Beleegyezett. Sehova se érdemes menni, az igazat megvallva. Én már csak azt az elvet vallom nyáron, hogy mindenütt drága, de legolcsóbb otthon.

A másik: Igaz.

Az egyik: Hallgassa meg napirendemet. Nagyon egyszerű és tanulságos. Reggel fölkelek, tudja?

A másik: Tudom.

Az egyik: Aztán megfürdöm a fürdőszobában, és ez Szliács.

A másik: Tessék?

Az egyik: Ez Szliács, Aztán kiülök a balkonnra

s ott megreggelizem. Alattunk van egy kávéház, van előtte egy osemó babéria, ez San Remo. A balkonn van egy leánderfa és ez Abbazia. Menjünk tovább.

A másik: Tovább is van?

Az egyik: Hogyne volna. Elmegyek a Lukácsfürdőbe, ez a Balaton. A tuss alá állók és ez a tápataki vízesés. Ebéd után levetkőzöm, alszom egyet, aztán megint bemegyek a fürdőszobába, amely most már Sósfürdő, mert sót tesztek a vízbe. Onnan a Margitszigetre megyek vacsorázni, ez Velence, vagy a Hűvösvölgybe és ez Gastein, vagy a Svábhegyre és ez Tátrafüred, vagy a Weingruberbe és ez Siófok, vagy a Wampetcsbe és ez drága. Nem?

A másik: De igen.

Az egyik: Aztán megiszem egy fagyallatot valamelyik kávéház előtt és hazamegyek. Ez viszont inhaláció, mert a lakás tele van naftalinnal. Mért menjek el Pestről?

A másik: Igaza van.

Az egyik: Na lássa. Pincér, fizetek. Az ember egy ilyen rongyos fürdőhelyen ott hagyja az egész vagyonát, volt egy szelet málnám, aztán rosszul érzi magát, egész nap gallérban kell járnia, két holipni, meg aztán alsópárti sincs soha, a többi a magáé. Hát nincs igazam?

A másik: Egy órája mondom már, hogy igaza van. Isten önnel, indul a vonat. (El.)

— o. —

SZÍNHÁZ, ZENE.

*** Városaligeti Szinkör. A svihákok, Ziehrer bájos zenéjű operette napról-napra nagyobb közönséget vonz a Városaligeti Szinkörbe. A közönség kifogyhatatlan a tetszésnyilvánításban és a szereplőknek bőven jut ki a tapsból.

*** Magyar karmester Amsterdamban. Mint értesülünk, Márkus Dezsőt, a kiváló karmestert, aki évek óta a külföld legelőkelőbb színházaiiban szerez beüsléletet a magyar névnek, meghívták Amsterdámba a németalföldi opera Wagner-dirigensének, első karmesteri címmel. Márkus elfogadta a meghívást és Prágában ahol három évig volt első karmester, a Hugonották előadásán bucsuzott el a közönségtől. A prágai közönség nagy ovációkban részesítette a távozó karmestert, akinek a különböző testületek tizenegy koszorút adtak át a bucsuztán. Az előadás végétől addig tapsoltak, míg Márkus a karmesteri emelvényről köszönő beszédet nem mondott.

*** Francia kritikus Nikisch Arturról. Joly Charles, a Figaro zenekritikusa, lapjában A dirigálás művészete címe alatt cikket írt, amelyben kegyetlenül bánik el a német dirigensekkel és Lamoreauxt, Colonet és Chevallard-t mindenki fölfelezi. A összes német karmesterek közül legrosszabbul jár Nikisch Artur, akit a francia kritikus alig vesz komolyan. Ime egy része az igazságtalan, de sok tekintetben érdekes cikknek:

„Az az idő elmúlt, amikor Berlioz egynemely műnek kudarcát joggal tudta be a dirigensek tehetetlenségénk. Akkor megtörténhetett, hogy Berlioz Rekviemjének előadása alatt az invalidusok dómjában Habeneck karmester kedélyesen letette a vezénypálcát, zsebéből előszedte tubákosszelencéjét, tubakót és a zenekart az isteni gondviselésre bízta. Manapság a kiváló dirigens nemcsak művészi, de anyagi tekintetben is előkelőbb pozíciót foglal el, mint akármelyik előkelő énekesnő vagy szép tenorista. El kell ismerni, hogy az első nagy dirigensek Németországból kerültek ki, ahol Wagner, Liszt és Berlioz hatása alatt dirigens iskola keletkezett. Berlioz hatása a dirigálás művészetére sokkal nagyobb volt Németországban, mint Frankonban és a németek egyáltalán inkább értették meg ezt a francia lángelmét, mint az ő honfitársai. De jelenlegi karmestereink: Lamoreaux és Colonne, már sokkal különbek a németeknél. Mit mondjunk például Nikisch urról, aki attitűdét nyilván tükörszekrénye előtt tanulja be, Beethoven szimfoniáját exotikus gesztusokkal elkomédiázza és a dirigensi emelvényből köklerszinpádot csinál?! Valahányszor Nikisch urat dirigálni láttam, mindig eszembe jutott a Jó Erik dán királynak története, aki a zene hatalmáról akart meggyőződni és azért egy híres virtuózt hívott meg udvarához. A művész fellépése előtt a király óvatosságból minden feyvert eltávolított a tereméből. A virtuóz játéka a hallgatóságban először is mély szomorúságot idézett elő; a melankóliára azonban jókedve következett, amely szinte deliriummá fokozódott. A Jó Erik már nem tudta magát tovább türtöztetni: betört a szomszéd szoba ajtaját, kihozta kardját és lekaszábol négy udvaroncot. — Manapság a hallgatóság már nem gyilkol, sőt még székelt, padot se vágna egymás fejéhez, úgy mint Pasdeloup apó idejében, — hanem megelégszünk azzal, hogy a külföldi dirigenseknek eszelősen tapsolunk. Ha az ember Nikisch-léle dirigent parádézni látott, akkor az olyan művész,

mint Chevallard, a maga egyszerűségében nagyot nő szemünkben.”

Úgy látszik, hogy a sovén Franciaországban a hangversenyterem az első csatatér, ahol a sovinizmus ügye elbukott,

*** Uránia Színház. Az Uránia tudományos színház a nyár folyamán a hazai nagyobb fürdőtelepeket keresi fel s ott mutatja be legutóbbi nagyszerű darabjait. Legutóbb Bártán és Teplicen tartott előadásokat, 26-án és 27-én pedig Siófokon fogja darabjait bemutatni. Az Uránia műszaki vezetője a Siótokon fürdőző budapesti közönséget mozgófényképekben fogja megörökíteni, amelyeket Rákosi Viktornak az összel bemutatásra kerülő Budapesti élet című darabjába illesztenek be. Siófok után Lippik, Buziás, Szliács, Herkulesfürdő, Korintica, Tátrafüred, aztán Karlsbad, Marienbad, Franzensbad, Baden-Badenben lesz az Uránia vendéglődése.

*** Berekedt társulat. Nagy baj, ha a tenorista vagy a primadonna bereked, de még nagyobb baj, ha az egész társulattal esik meg ez a baleset. Pesti Thász Lajos társulata Szentesről Mezöhegyesre ment előadásokat tartani. Tizenegye napig játszott ott a társulat, aztán Nagy-Kanizsára rándult, ahol azonban már nem került előadásra a dolog. Mert, mint az igazgató a helyi lapokat értesítette:

„Időközben az összes tagok elvesztették hangjukat.”

Igy aztán az igazgató kénytelen volt a vakációt már most megkezdeni. Egyébiránt reméljük, hogy a becsületes megtalálók az uraknak és hölgyeknek vissza fogják hozni „elvesztett hangjukat.”

*** A kis inzurgens. A drézai „Zum Steiger“ nevű régi vendéglődő a napokban ünnepli tennállásának százéves jubileumát. Az alkalmi albumban, amelyben híres írók, művészek és politikusok nevével találkozunk, a következők érdekes Wagner-reminiszcenciát olvassuk:

„1849 május 9-én a „Zum Steiger“ kocsmárosnéja távoli ágyudőrejt hallott. Iedten sietett a kapu elé és az országoton számtalan nenekülő fegyveres inzurgent látott. Az utolsók voltak, akik a végzetes májusi fölkelés után Drezdából elmenekültek, közvetlenül nyomukban a porosok. Egyszerre egy puskafüstöl kormos arcu kis emberke termett a megrémült kocsmárosné előtt, aki jelentős pillantást vetett rá és szó nélkül mellette el, be a háza sietett. A szabadcsapatok ismert egyenruhájában volt, zöldhajtókás szürke zubbonyban és szürke zsinóros, kis tornászkalappal.

— Az isten szerelmére! — kiáltott lelkendezve a jövevény — hamar mosdóvizet és egy kis elemőzsiát, mert minden perc a halálomat hozhatja.

A kocsmárosné hamar magához tért ijedelméből, és miután mindent elrendezett, a mire szükség volt, azt kérdezte a kis inzurgens:

— Ugyebár nem ösmer rám?

Rövid habozás után így felelt az asszony, miután bizalmatlan pillantást vetett a jövevény gyanus külsejére:

— Mintha már láttam volna, de —

— Nos, mindenesetre lesz annyi hitelem, hogy a reggelimet máskor fizethessem meg, mert most, fájdalom, egy garasom sincs! Sőt még arra is kérem, adjon valakit mellém, aki a freibergeri erdőbe elki-sérjen.

A kocsmárosné minden gondolkodás nélkül előszólította fiát, aki az inzurgent szerencsésen az erdőig vezette, a honnan aztán minden baj nélkül menekülhetett.

Tizenegye évvel később, 1863. nyarán egy délután egy ur lépett a konyhába, mintha már évek óta járatos volna a ház helyiségeiben. A kocsmárosné, aki időközben újra férjhez ment, álmélkodva tekintett az elegáns urra, aki nyájasan mosolyogva állt meg az ajtó küszöbén.

— Jó napot, eljöttem, hogy adósságomat kifizessom.

Wagner Richárd volt.

MŰVÉSZET.

□ A szegedi Kossuth-szobor. Szegedről jelenti tudósítónk: Dr. Tóth Pál városi főjegyző tegnap referált a tanácsnak a szobor-bizottság eljárásának eredményéről. A bizottság megtekintette Budapesten Róna József műtermében a szobor mintázatát, mely már nyárgyánban el is készült. A bizottság tagjainak nagyon tetszett a szobor mintája, gratuláltak a művésznak s csupán néhány kisebb jelentőségű megjegyzést tettek a szobor elkészítésére vonatkozólag, melyeket a művész nagy figyelemmel hallgatott meg. Így az eredetileg tervezett három mellékalkal mellé még egy negyediket is állít, ami a velük kifejezett allegóriát tökéletesebbé és hatásosabbá teszi. A fonalakot is az eredeti megoldástól eltérően magasabbnak (3 méter 8 centiméter készíti). A felírás végleges megállapodás szerint ez lesz: Szegednek népe, nemzetem büszkesége. Ezután meg-

KÜLÖNFÉLEK.

Nefelejts.

Mikor együtt szedtük
A két nefelejtsét,
Kis kezad a sokból
Egy szílat elejtett.

Pedig azt az egyet
Gyökereitől téptem...
Nem is hagytam ottan,
El is hoztam néked.

Cserébe tiltettem,
Kihajított azóta
S aki elejtette,
Annyit regél róla.

Azt sutlogja, hogy azt
Sohasem felejtet,
Ki nem felejté el
A kis nefelejtsét.

S ahány csókot ad a
Legszébb virág nékem:
Talán nincs is annyi
Nefelejts a réten.

Mikolth.

Góháságok.

(Csulak Lajos gyűjtése.)

Yeti magát. Volt Papoloznak az elmúlt századokban egy nagyképűsködő papja — nevét a történelem nem örököltette meg — ki mindig nagy akcióval, erős testmozdulatokkal szokott szónokolni. Szavajárása volt, hogy: ha megvetem magam, még ezt is bebizonyítom. Ez a hányavettség nem tetszett néhány hívének, ezért elhatározták, hogy megcsulolják. A kis fatemplomban szószerű nem volt, azt egy kivájt fatörzs (kúp) helyettesítette. Egy vasárnap a haragosai a kúp külső oldala alatt kivájták a földet, s mikor a tiszteletes ismét vetné magát, gesztikulálna kézzel-lábbal, hogy azt is bebizonyítja, a kúp első fele besüppedt s ő kiborult a hívei közé.

Innen maradt, hogy: Ne vedd magad, mint a papolozó pap, mert csulok jár!

Mentül sebesebben. Dálnoki Péter Simon darabontok vezetője igen kedves embere volt Báthori István fejedelemnek. Talpraesett feleleteiről, mulatságos beszédeiről annyira szerette, hogy mindig maga mellett lovagoltatta. Ha jó órát akart tölteni, csak Simont szólította. Mikor Báthorit lengyel királyllyá választották, Péter Simon oda is elkísérte urát. Amint Krakóhoz értek, csudálva látták, hogy az utcák posztóval vannak bevonva. Báthori nem tudta, mit tegyen, Simon vitéhez fordulva, kérdezte:

REGÉNY.
EGY LEÁNY.

Irta: MAXIM GORKIJ.

(5)

Mikor aztán a leányra nézett, önkéntelenül elnevette magát. Ruhájának fehérségéből derűsen sugárzó színben vált ki úde arca és sötét szeméből életöröm sugárzott. Úde, egészséges s vidám volt minden lehellete. Szép volt, mint egy éjszakai május-nap...

— Nem gondolkodott még fölötte...? Miért nem, hiszen maga botanikus?
— Igen, az vagyok, de nem kertész, — mondta röviden. Hirtelen észbe jutott aztán, hogy talán udvariatlan is volt.

— Hát a botanikus meg a kertész nem egy és ugyanaz? — kérdezte Varenka rövid hallgatás után.

Szergejevna Erzsébet nevetett. Ez a nevetés bántotta Szergejevics Hippolitot és szomorúan gondolta: — Sajnos, buta szegény... Miután azonban megmagyarázta, hogy mi a különbség a botanikus és a kertész között, a szigorú ítéletéből valamieséket engedett és most már úgy vélekedett, hogy csak tudatlan. A komoly, értelmes magyarázatra figyelt és úgy nézett Szergejevics Hippolitra, mint a jó tanuló mesterére. Ez tetszett Hippolitnak. Miközben beszélt, a nővére és a leányra figyelt. A nővére Varenka arcát nézte és ebben a pillanatban keserű irigység volt. Ez meg is zavarta beszédében és megvetéssel nézett a nővére.

— Valóban? — kiáltotta a fiatal leány. — Hát így áll a dolog! És érdekes tudomány a botanika?

— Hm, lássa, a tudományt a haszna szerint kell megítélni, a haszon szerint, amelyet az emberiségnek hajjt.

— Simon, hát itt már hogy megyünk?
— Mentül sebesebben uram, királyom! — felelt Simon, Báthori szót fogadott és sebes vágatva érkezett a piacra.

Az oláhfalviak kívánsága. Mikor József király 1700. végén Erdélybe utazott, az oláhfalviak két kérésével járultak hozzá: hogy legyen Oláhfalva Kolozsvárhoz 2 mértföld (tudvalevő sokkal több) és akinek ninosen lova, szekere, az járjon gyalog. A király ezen jót nevetett, kiadta a patenst. A kedves pedig a dologban az, hogy az oláhfalviaknak 2 mértföldön túl nem volt szabad deszkát árulni. Attól fogva nyugodtan döögöttek Kolozsvárig, ha valaki el akarta csipni, csak mutatták a patenst: Oláhfalva Kolozsvárhoz 2 mértföld! Itt az irás!

A gyalogjárásban pedig az a kedves, hogy attól fogva semmiféle hivatalos személyt — még a fejedelmet sem véve ki — közlekedési fuvarban tovább nem szállítottak.

— Itt az irás — mondták — akinek nincs lova, szekere, az járjon gyalog!

Orgonán szerzett templom. Bikfalván történt az az eset, hogy egy orgona szerzett új templomot az egyháznak. Kicsiny volt ugyanis már a templom, nem érték benne a megszapordított hívek. A tiszteletes előterjesztette, hogy új, nagyobb templomra lenne szükség. Az eklézsia gazdag volt, de a hívek még sem akartak belemenni az építkezésbe.

— Ebben imádkoztak őseink, mi is megfőrünk benne — felelték. A pap látta, hogy így nem boldogul, cselhez folyamodott hát. Hátha templomot nem, de legalább egy új orgonát csak mégis állítsunk! — mondta — mert a régi már nem szól. Jól van, azt nem bánták; megbízták egyuttal a tiszteleteset, hogy szegődjön is meg. A tiszteletes aztán meg is szegődte, de akkorát csináltatott, hogy a régi templomba semmiféle sem fért el. Mit tegyenek? Már csak azt a szép új orgonát el nem dobhatják! Nem volt más választás, inkább beleegyeztek, hogy Isten neki, építsünk hát hozzá egy megfelelő új templomot!

Vágyjon nekem is. Báthori István a Békési Gáspár-féle lázadás leverése után halálra ítélte a pártos székelyeket. Néletét később megváltoztatta:

— Annyinak — mondta — mennyinek a füléből és orrából megtelik egy véka, megkegyelmezek, a többit felakasztatom!

Életét mindenki drágábbnak találta a fülénél és tolakodni kezdtek a hóhér felé, már messziről kiabálva:

— Vágyjon nekem is!

1575-ben Szamosfalván tényleg egy oszót megcsontkítottak és harminnégyet felakasztottak.

A korlátoltsága e roppant szépsége mellett szánalmat ébresztett Szergejevics Hippolitban. A leány gondolatokba elmélyedve a kanállal játszadozott.

— Es minő hasznot hajthat, ha példának okáért tudja, hogy a bojtortján hogyan nő?

— Ugyanolyan hasznot hajjt, mintha az ember életfolyamatát tanulmányozzuk.
— Az ember — meg a bojtortján... — mondta nevetve Varenka. — Furesa, hát az emberek egyformán élnek?

Szergejevics Hippolit csodálkozott, hogy a leány nem unja el az érdektelen beszélgetést.

— Ugy iszom-eszem-e én mint például egy paraszt? — folytatta komolyan Varenka. — És sokan élnek-e úgy, mint én?

— Hát hogyan él maga? — kérdezte Szergejevics Hippolit. Más irányba akarta terelni a beszélgetést ezzel a kérdéssel, mert a nővére most már nemcsak irigységgel, de gonosz és gunyos tekintettel figyelt Varenkára.

— Hogy élek? — kérdezte elpirulva Varenka. Jó, — elmondom. Tudja, ha reggel fölébredek és a nap süt, roppant kedvem kerekedik. Olyanféleképp érzem magam, mintha valami gyönyörű, értékes ajándékot kaptam volna, valami olyant, amit már rég kívántam... Leszaladok a patakhoz fürdeni, a víz olyan hideg, hogy a testem tüzből ég. Sok mély hely is van a patakban, itt a parttól beugrom és klaesces... a víz alatt vagyok! Minden zug, morajlik; a víz alatt úgy érzi magát az ember, mintha valami feneketlen mélységben volna; ha pedig a víz színére néz az ember, rámosolyog a nap sugaras képe. A fürdés után aztán az erdőn át hazamegyek, virágot szedek és megrészegít a fenséges erdei levegő. Otthon aztán már vár reám a tea! Megiszom teám, előttem pompáznak a virágok... és a nap rám mosolyog... Ah, ha tudná, mennyire szeretem a napot! Aztán jönnek a gazdaság gondjai... Mindenki szeret engem otthon, megértenek rögtön, szót is fogadnak... Es úgy megy minden estig, mint a karikaesapás. Aztán leszál

+ Beethoven és pártfogói. Egy német író Guido Adler foglalkozván Beethovenel, érdekesen fejtegeti, miképpen hatottak a nagy zeneköltőre pártfogói és hogy Beethoven az ő „pártfogói“ iránt való viselkedésével miképpen igyekezett a művész társadalmi helyzetét emelni. Kimutatja, miképpen húzott Beethoven már ifjú kora óta demokratikus gondolkodása mellett is a nemességhez, amelynek körében előkelő tónust és finom szokásokat talált. „Az ellentét ingere volt ez: ő, a fékezhetetlen, ragaszkodott a gyermekkoruk óta az etikettehez láncolt emberekhez.“ A nők között, akik mély vonzalmat kelteket benne, első helyen állanak az arisztokrata nők. Sok nemes nő állott melléje védőleg — nem tartós, csak bizonyos időre kötött lelki viszonyban. A tartósabb viszony sem az arisztokrata élet felfogásának, sem Beethoven lényének nem felelt volna meg. Mentenesnek kellett lennie minden kényszerűtől. A házasság az ő számára tulságosan szent volt; nem akarta magát kitenni annak a veszedelmnek, hogy esedeg szentségtelenítve lássa a házasságot. Az arisztokrácia körében egy ideig jól érezte magát a fiatal Beethoven. „A nemességgel jó együtt élni, de kell valamivel rendelkezni, amivel az ember imponálhat neki.“ Mint a szellem arisztokratája társadalmilag egyenlőnek érezte magát a születés arisztokratáival. Beethoven nem szánta volna rá magát sohasem, hogy így irta volna magát alá, mint egykor Bonnbán az apja: Euer Kurfürstlichen Gnaden unterthänigster Knecht und Musikus, Jean von Beethoven. A különféle ajánlatok (száztizenkilenc ajánlás hetvenhat személyiséghez) épp úgy szólottak írkokhoz és zeneművészekhez, barátokhoz és tisztelőkhöz, mint mindkét nembeli koronásfőkhöz. Ha Mária Teréziához, vagy III. Frigyes Vilmos császárnak dedikálja IX. szimfóniáját, annak más jelentősége van, mint amikor Lajos Ferdinánd porosz herceghez, aki szintén tehetséges komponista volt, vagy gróf Rasumoffskynak ajánlja művét. Azoknak a személyiségeknek a névlajstroma, akiknek Beethoven a művét ajánlotta, csaknem teljes lisztját teszi az ő pártfogóinak és barátainak.

+ Mérges kigyó a vasúti kupéban. Az elmúlt vasárnapon a Bécs és Hütteldorf közt közlekedő egyik vonaton nagy rémület okozott egy homoki vipera. Amint a vonat St.-Veit mellett térről bogyott, az egyik harmadosztályú kupé egyetlen fejrútságának figyelmét a fűtő készülék csője mögött észlelhető mozgás költötte le. A kezdetben fölismerhetlen és lendületesen mozgó hosszukás tömeg néhány perc múltával mintegy másfél méter hosszú vipera képében kusztott elő a cső mögül és a kupé közepe felé tartott. A jelenlevő nők és gyermekek rémülten vonultak a tulsó sarokba és a jelenlevő egyetlen férfi arra a tudatra ébredt, hogy a mérges marású állattal neki kell valamiképpen megbirkóznia. Az utasnak az a szerencés ötlete támadt, hogy a

a nap, fölkel a hold, kigyulnak a csillagok... Mily szép ez minden és új marad folyton-folyvást! Ért engem? Nem találok meg persze a helyes kifejezéseket... nem tudom megmondani, miért oly szép az élet... De talán maga is érzi, nemde? Tudja, ugy-e, miért oly szép és érdekes az élet?

— Minden bizonynyal! — válaszolt Szergejevics Hippolit. Szerette volna egyszerűsággal elismertani nővére arcáról a gunyos nevetés ráncait.

Varenkára nézett és most már nem szabadkozott, érezte, hogy tetszik neki ez a leány. Némi részvétet is érzett iránta, majd valóságos fájdalommal fokozódott ez a részvét. Egy teremtés áll előtte, aki megrészegített a természet, és aki csupa vad poezis, igézően szép, ám ezt a szépséget nem nemesítette meg az értelem.

— És télen mit csinál? Szereti a telet? Egészen fehér, egészséges, komény harera hívja az embert...

Erős csemetés zavarta meg őket. Szergejevna Erzsébet csemegetett. Egy magas, pufitos arcú, egészséges asszony jött a szobába, Szergejevna Erzsébet kiadta a parancsot.

— Miacs, rákd le az asztalt!

Föl és alá járkált a szobában aztán zajos léptekkel.

Az izgatott leányt ez fölébresztette, a vállát vonogatta, mintha valamit le akarna rázni magáról és kissé szégyenkezve kérdezte Szergejevics Hippolitól.

— A beszédemmel bizonyára untattam?

— Már miért untatott volna?

— De, komolyan, mondja meg, nem látszom maga előtt egygyűdnek?

— Hogy gondol ilyet? — szólta Szergejevics Hippolit, miközben csodálkozott, hogy ez az ellenetves olyan őszintén és gyorsan elhangzott.

— Vad vagyok én... Azaz, hogy műveletlen. De roppant élvezet nekem, hogy magával beszélhetek... Mert maga tudós... és egészen másforma, mint amilyenek képzeltem.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, július 23.

Az árutulajdonosok magasabb árkövetelése mellett 23.000 mm. buza került 5 fillérrel drágábban forgalomba. Rozs 5 fillérrel magasabb. Tengeri szilárd. Eladott:

- Buza, Tiszavidéki: 1000 mm. 78-5 k. 8 K. 5 f. Makói: 1350 mm. 78-5 k. 8 K. 30 f., 2800 mm. 77-5 k. 8 K. 7 1/2 f. Oroszkői: 1450 mm. 78 k. 8 K. 10 f. Szarvasi: 1500 mm. 76 k. 7 K. 9 1/2 f. Pestmegyei: 200 mm. 77 k. 7 K. 80 f., 2100 mm. 77 k. 7 K. 7 1/2 f. Bácskai: 1700 mm. 75 k. 7 K. 72 1/2 f. Dunai: 230 mm. 74-3 k. 7 K. 50 f. Raktárúrs: 1430 mm. 76-5 k. 7 K. 72 1/2 f., 1700 mm. 78-8 k. 7 K. 72 1/2 f., 2000 mm. 76-5 k. 7 K. 70 f. Új buza, Tiszavidéki: 400 mm. 80 k. 8 K. 30 f., 500 mm. 80 k. 8 K. 7 1/2 f., 400 mm. 82 k. 8 K. 20 f., 600 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 500 mm. 79-5 k. 8 K. 20 f., 500 mm. 79 k. 8 K. 20 f., 250 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 400 mm. 80 k. 8 K. 17 1/2 f., 250 mm. 80 k. 8 K. 12 1/2 f., 150 mm. 79 k. 8 K. 12 1/2 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 12 1/2 f., 300 mm. 77 k. 8 K. 10 f., Budára, 100 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 7 1/2 f., 300 mm. 79 k. 8 K. 5 f., 100 mm. 76 k. 8 K. - f., 100 mm. 76-5 k. 8 K. - f. Felő-Tiszai: 100 mm. 78 k. 8 K. - f. Fehérmegyei: 200 mm. 74 k. 7 K. 70 f. Pestmegyei: 100 mm. 81 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 9 1/2 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 9 1/2 f., 300 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 300 mm. 76 k. 7 K. 80 f. Mind három hónapra. Rozs (új): 150 mm. 6 K. 87 1/2 f. kpf., par., 200 mm. 6 K. 77 1/2 f. kpf., paritás, 300 mm. 6 K. 77 1/2 f., 200 mm. 6 K. 77 1/2 f., 200 mm. 6 K. 75 f., 100 mm. 6 K. 75 f., 100 mm. 6 K. 75 f., 150 mm. 6 K. 72 1/2 f., 100 mm. 6 K. 72 1/2 f., 150 mm. 6 K. 72 1/2 f. Árpá (új): 100 mm. 6 K. 30 f. Tengeri: 500 mm. 5 K. 40 f., 500 mm. 5 K. 40 f., 100 mm. 5 K. 40 f., 500 mm. 5 K. 38 f., 200 mm. 5 K. 35 f. Repce (új): 100 mm. 12 K. 85 f. paritás. Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti ár- és értéktözsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség heklotiterenként és kilogrammonként.

Table with columns: B u z a, Kilós, K-tól, K-ig, Kilós, K-tól, K-ig. Lists various types of wheat and their prices.

Table with columns: Egyéb gabonaneműk, Kilós, K-tól, K-ig. Lists other grain types like rye, barley, and their prices.

A határidőszlet folyamán a következő kötések történtek: Buza októberre . . . 8.02-8.03-8.04-8.05-8.03. Áprilisi buza 1902. . . 8.38-8.39-8.40. Rozs októberre . . . 6.73-6.74-6.75-6.74. Zab októberre . . . 6.38-6.37-6.35. Tengeri augusztusra . . . 5.38-5.37-5.38-5.35-5.36. Májusi tengeri 1902. . . 5.12-5.13-5.14-5.15-5.13. Augusztusi repce . . . 13.05-13.15.

Déli egy órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén: Buza októberre . . . 8.05 " 8.06 " Áprilisi buza 1902. . . 8.40 " 8.41 " Rozs októberre . . . 6.74 " 6.75 " Zab októberre . . . 6.38 " 6.36 " Tengeri augusztusra . . . 5.38 " 5.39 " Májusi tengeri 1902. . . 5.14 " 5.15 " Repce augusztusra . . . 13.05 " 13.15 "

Délután fél 5 órakor zárul: Buza 1901. októberre . . . 7.94 - 7.95 Rozs októberre . . . 6.89 - 6.89 Zab októberre . . . 6.30 - 6.32 Tengeri júliusra . . . 5.34 - 5.35 Májusi tengeri 1902. . . 5.07 - 5.08 Repce augusztusra . . . 13.05 - 13.15

A budapesti értéktözsde.

A mai előtözsde teljesen esendes irányzattal és csaknem változatlan árrakkal nyílt meg, míg csak az üzlet dereka táján lettek kissé javultabb ártípolamok, a zárlat esendes volt. A helyi piac teljesen el volt hanyagolva, egyik érték iránt sem volt különös érdek.

A délitözsde bécsi eladásokra kissé elgyengült és némi ingadozás után valamivel alacsonyabban zárult.

A valuták és ércváltók változatlanok. Az előtözsde esendes. Közlötték: Magyar hitelrészvény 637.—637.50, Osztrák hitelrészvény 631.75-633.75. Államvasutak 638.—639.25. Jelzálogbank 447.—449.—. Rimamurányi 445.—447.—. korona. A délitözsde gyengébb.

Jegyzések: Magyar hitelrészvény 637.—. Osztrák hitelrészvény 631.75-633.—. Államvasutak 639.—640.—. Jelzálogbank részvény 446.—447.—. Leszámitoló bank 429-430.—. Rimamurányi 245.—446.—. Közüti vasut 573.—. korona. Forgalmába került tovább: Salgótarjáni 564.—. Dunagőzhajózási 795.—800.—. korona.

Utőtözsde. A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 633.25. Magyar hitelrészvény 637.—. Leszámitoló bank 430.—. Rimamurányi vasmű részvény 446.—. Osztrák-Magyar államvasut 639.—. Közüti vasut 573.—. Villamos vasut részvény 283.—. korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ártípolamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar —, korona, vörös aprószemű —, korona, vörös erdélyi —, korona, vörös bálnási —, korona, középszemű —, korona, nagyszemű —, korona. Disznózsír: budapesti: 49.—49.50 korona, vidéki —, korona. Táblaszalonna: légszárított vidéki —, korona, városi 4 darabos 40.—40.50. korona, 3 darabos 42.—42.50 korona, füstölt —, korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 12.—12.25 korona 120 darabos —, korona, 100 darabos 13.25-13.75 korona, 85 darabos 15.—15.50 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 10.50-11.—. korona, 100 darabos 11.75-12.25 korona, 85 darabos 13.25-13.50 korona. Szilva: szlávóniai 19.25-20.—. korona, szerbiai 17.75-18.25 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonatözsde.

Bécs, július 23. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Buza észre 8.29. Rozs észre 7.16-7.15. Tengeri szeptember-októberre 5.80. Tengeri július-augusztusra 5.65-5.67. Tengeri május-júniusra 5.44-5.54 korona.

A tegnapi lanya irányzat után a hangulat ma szilárdabb volt, ami az északamerikai rossz tengeritermésnek volt következménye. A londoni és párisi kedvező hírre erős hausse állott be és a vásárlási kedv tetemesen fokozódott.

A bécsi értéktözsde.

Az előtözsden a lipcsei bank nem kielégítő állománya következtében a hangulat határozottan rosszabbodott.

Délitözsde szintén kedvtelenül indult. Zárlat esendes.

Bécs, július 23. (Magyar értékek zárlata.) 4 1/2%-os papíráradék 118.45. Tiszai és szegedi kölcson sorsjegy 140.75. Magyar vasuti kölcson ezüstben 100.35. Magyar keleti vasuti állami kötvény 118.30. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank —. Rimamurányi vasműrészvény 442.—. Magyar koronajáradék 92.95. 4 1/2%-os Magyar földteherm. kötvény 92.60. Magyar hitelbank részvény 641.—. Magyar nyeregemény kölcson sorsjegy 173.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény —. Magyar kereskedelmi bank —. Magyar cukoripar —.

Bécs, július 23. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2%-os papíráradék 99.—. 4 1/2%-os osztr. aranyjáradék 118.46. 1800-os sorsjegy 139.50. Osztrák hitelsorsjegy 389.—. Angol-osztrák bank 270.50. Bécsi bankjegyek 445.50. Osztrák-magyar bank 1045.—. Déli vasut 91.—. Dunagőzhajózási részvény bank 1045.—. Dohányrészvény 285.—. Cézszári és királyi arany 11.32. Német bankváltók 117.45. 4 1/2%-os ezüst járadék 98.95. Osztrák koronajáradék 95.65. 1864-iki sorsjegy 207.50. Osztrák hitelintézeti részvény 633.—. Unionbank 537.—. Osztrák Länderbank 403.—. Osztrák-magyar államvasut 639.—. Elbavölgyi vasut 481.—. Alpesi bányarészvény 421.—. 20 frank. arany 19.33. Londoni váltóár 239.65. Bécsi Tramway Litt B. 236.—. Bécsi Tramway Litt A. 243.—.—. Lipót kobó —. Az irányzat javult.

Bécs, július 23. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 633.—. Magyar hitelrészvény 642.—. Angol-Osztrák bank 271.—. Bécsi bank-egyesület 446.—. Union bank 537.50. Länderbank 403.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 638.50. Lombard —. Elbavölgyi vasut —. Északnyugati vasut részvény 471.—. Dohányrészvény 286.—. Rimamurányi vasmű 442.—. Alpesi bányarészvény 421.—. Májusi járadék 482.—. Magyar korona járadék 93.—. Török sorsjegyek 101.—. Német birodalmi márká 117.48.—. Napoleon d'or 19.03.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, július 23. (Tőzsdei tudósítás.) A Terlingen-eset utóhatása alatt a tőzsde nyomott hangulatban nyílt meg. Bankértékek részben reagáltak a nyomásra. Bányarészvények közül kohó részvények gyengék. A harpeni társaság június kimutatása e miatt nem éreztehatte kedvező hatását, de elmentálásra képesítette a többi középnapirt. Egyébként esendes volt a piac. Később kissé barátságosabb volt a tőzsde a kibocsátóknak arra az elhatározására, hogy a Terlingen-féle részvénytelenség 5 százalékos kötvényeiből piacra vetett két milliót visszacszerelik. Járadékok jól tartották magukat. Egyébként a piac esendes volt. Utimopéznz 3 3/4%. Magánleszámitó-jási kamatból 2 3/4%.

Berlin, július 23. (Zárlat.) 4 1/2%-os papíráradék —. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék —. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajáradék 93.90. Osztrák-magyar államvasut 138.75. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.10. Magyar vasuti beruházási kölcson 103.25. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 172.90. Általános villamosságá Edison 175.50. Gelsenkirchen 161.25. Laura-kobó 179.90. 4 1/2%-os ezüstjáradék 98.90. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 99.90. Osztrák hitelrészvény 199.—. Déli vasut 22.10. Károly Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.—. 4 1/2%-os új orosz kölcson —. Török dohányrészvény —. Olasz járadék —. Magyar hitelbank —. Dynamit Truist 149.25. Harpeni 149.25. Az irányzat gyenge.

Berlin, július 23. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Leti forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 99.90. Magyar koronajáradék 93.75. Osztrák hitelrészvény 199.10. Osztrák-magyar államvasut 138.75. Déli vasut 22.50. Északnyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy készpénz 215.—. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimeo.) Lombard —.

Hamburg, július 23. (Zárlat.) 4 1/2%-os ezüstjáradék 98.75. 1860. sorsjegy 140.—. Déli vasut 22.—. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 100.30. Osztrák hitelrészvény 199.—. Osztrák-magyar államvasut 138.50. Olasz járadék 96.90. 4 1/2%-os Magyar aranyjáradék 100.05. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, július 23. (Zárlat.) 4 1/2%-os papíráradék 98.90. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 100.65. Magyar koronajáradék 93.80. Osztrák-magyar bank 117.—. Déli vasut 22.10. Elbavölgyi vasut 122.—. Londoni váltóár 20.40. Bécsi bankjegyek 113.—. Villamos részvény 121.—. 3 1/2%-os magyar aranykölcson 83.40. 4 1/2%-os ezüstjáradék 98.85. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 99.90. Osztrák hitelrészvény 199.10. Osztrák-magyar államvasut 136.50. Északnyugati vasut 121.50. Bécsi váltóár 85.08. Párisi váltóár 81.05. Unio bank —. Alpesi bányarészvény 212.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, július 23. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Ártípolamok januárja. Leti forgalom Osztrák hitelrészvény 199.25. Német bank —. Discont 173.50. Berlini kereskedelmi bank 134.50. Gelsenkircheni —. Harpeni 149.75. Laura-kobó —. Olasz járadék —. Csendes.

Páris, július 23. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 101.—. Osztrák Länderbank —. 3 1/2%-os francia járadék 100.52. Otomanbank 530.—. 3 1/2%-os francia járadék 102.—. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut 113.—. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 100.50. Párisi bankrészvény 1034.—. Olasz járadék 96.70. Francia törleszt. járadék —. Osztrák földhitelintézeti részvény 1215. Török dohányrészvény 314.—. Az irányzat bágyadt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Július 23. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehez (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 78-80 fillérg. Öreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehez (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 84-86 fillérg. Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 85-86 fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 85-86 fillérg. — II. Magyar szedett: Nehez (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehez (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehez (páronként 400 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehez (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 85-86 fillérg. Közép (páronként 240-280 kilogramm terjedő súlyban) 84-85 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 85-86 fillérg.

Sertésleltetés 1901. július 21. napján volt készlet 49.290 darab. — 1901. július 22. napján lehajlatott 101 darab. 1901. július 24. napján elszállított 664 darab. 1901. július 23. napjára maradt készletben 43.727 darab.

Napirend.

Napír. Szerda, július 24. — Római katolikus: Krisztina. — Protestáns: Krisztina. — Görög-orosz: (július 11.) Eufémia. — Zsidó: Ab. 8. — Nap fél 4 óra 13 percek. — Nyugszik 7 óra 27 percek. — Hold két: délután 1 óra 26 percek. Nyugszik: este 11 óra 9 percek. Nemzeti Múzeum. Képtár nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett tekintelők meg. A Nemzeti Szalon kiállítás d. e. 9 órától este 7-ig belépődíj 60 fillér. Országos Képtár és metszékkiállítás az Akadémiában d. e. 9-11 óra. Iparművészeti múzeum az Üllői-uton nyitva 9-11 óra. Technológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9-11 óra. Meségszobák Múzeum (Kerepesi-ut 72.) nyitva délelőtt 9-11 óráig. A földtani intézet múzeuma d. e. 10-11 óra. Belépődíj 1 korona. Közlekedési Múzeum délelőtt 9 órától 12-ig ée délután 3-5-ig. Az Akadémia Goethe-szobája nyitva d. e. 10-12-ig. Múzeumi könyvtár zárva. Akadémiai könyvtár zárva. Egyetemi könyvtár zárva. Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyitvány és keleti mintatár: V. kertől Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelmörtörténi gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés áruitásokat is eszközöl) a városiiget iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt. — Julius 23. — Kinevezések. A vallás- és közoktatásiügyi miniszter dr. Halász Sándor miskolci felsőbb leányiskolai tanárt a fumei állami felsőbb leányiskolához nyendes tanárrá, Berger Anna

Színházak, szórakozó helyek.

FOVÁRSI NYARI SZÍNHÁZ.

Szerdán, 1901. július hó 24-én.
Budapest szépe.

Látványos operette 6 képből Irák: Faragó János és Márkus Géza. Zenejét szerzte: Barna Izso. Kezdeté 7 órákor.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Szerdán, 1901. július hó 24-én.
Eszter.

Bibliai melódrama 3 felvonásban. Irta Zöldi Márton. Zenejét szerzte Singer Nándor. Kezdeté 7 1/2 órákor.

ŐS-BUDAVARA

Ma, szerdán esti 6 órától kezdve reggel 4 óráig fényes kivilágítás mellett egészen új remek varieté-műsor

BEN-ALI-BEY varázsszínháza.

A „Folies Caprice“ vendégszínháza. Amerikai seating-rink. — Olasz beszélő-zenekar. Belépődíj 60 fillér. Gyermekeknek 12 éven alól 20 fillér. A kedvezményes jegyek minden tőzsdében kaphatók. — A földalatti villamos éjjeli 10 óráig közlekedik. — Társasokos egész éjtel.

Óriási siker! William Gaspar

vad-délafrikai bur csoportja az állatkerti óriási arenában. Naponta két előadás, délután 6 és este 8 órákor tündéres villamos világitás mellett. Eredeti transváli és Oranje szabad állami bur csapatok.

Zuluk, matabelek, gyarmat-csapatok, vakmerő lovasszínház. Helyárak: Páholy 4 személyre 16 korona. Számosított zártszék 3 korona. I. tribün 2 korona. II. tribün 1.50 korona. Ülnyel 1 korona. Belépő-díj 60 fillér. Minden jegy helyére jogosít az állatkertbe. Városi belépődíjak 50 fillért az összes tőzsdében kaphatók. Páholyok és számosított helyek d. a. 9 óráig d. u. 3 óráig a Royal szállásnál iradban kaphatók.

WULFF EDE CIRKUSZA.

Ma szerdán, július 24-én, esti 7 és fél órákor.

NAGY DISZ-EST.

Óriási siker. Növekvő tetszés.

Az elrabolt menyasszony a jelenkor legnagyobb manegé-látványossága. Abszolte verseny nélkül. Még sohasem létezett. Különösen kiemelendő.

a buvárlovak óriási ugrása lovassákkal együtt, melyek a 8 méter magas, szabadon függő hidról az uj 5 méter mély manegé basinbó ugranak.

István gróf halálugrása

a 70 láb magas cirkus kupoláról, előadja a díjjal jutalmazott vízvezész Stöhlz Jack ur, a londoni akváriumból.

Eppen most jelent meg Vidor Marcel

FORRO ÉJSZAKAK

című versköte . . . . . Ara 2 korona.

Bérmentes ajánlott küldéssel 2 kor. 35 fill. Postautalványon megrendelhető a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában Budapest, József-körút 18.

HAGGENMACHER-féle
a sörözők által palackozott

GÓLIÁT MALÁTA-SÖR

legkifejesebb üdítő és tápláló ital.

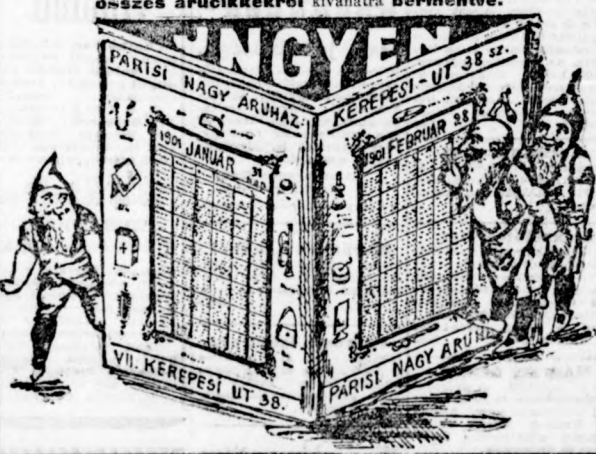
Dr. Telbis János kir. Keresk. törvss. hit. végzés nyilatkozata: „A Haggemacher-féle Góliát Maláta Sört, vegyvizsgálatom alapján, főleg magas extract és malátacukor (Maltose) tartalma következtében a legértékesebb maláta-sörök közé sorozom.”

Megrendelési hely:
Budapest, V., Kádár-utca 5. sz.

Páris 1900 Grand Prix.

Az 1901. évi teljes naptárral ellátott képes nagy árjegyzék

Épp most jelent meg a közkezdelt egy- és kétkoronás áruosztályról, ugyiszintén az összes árucikkekről kívánatra bérmentes.

Budapesti Rőser-tanintézet

Alapított 1853-ban. Tanuló száma 15733.

3-osztályú nyilvános felső kereskedelmi iskola,
4-osztályú nyilvános polgári iskola,
Nevelő-internátus,

Bizonyítványai államérvényesek, az egyéves önkéntes-ségre jogosítanak.
bizonyítványai államérvényesek.
benlakó növendékek részére.

BEIRATÁS: auguszt. 30-tól szept. 5-ig. Értéktől kivonattal Rőser János igazgató. Budapest, VI., Arad-utca 10.

BUTOR részletfizetésre!

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyenadrészt, valamint más hitelképes egyének kedvező fizetési feltételek mellett kapnak szállárd gyártmányú asztalos- és kártyázott butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em.

Arjegyzéket 35 kr. levéljeggyel beküldése ellen bérmentesen küld fentit cég h. osztály.

REMEKIRÓK KÉPES KÖNYVTÁRA

A magyar és világirodalom kincsesháza. Szerkeszti: RADÓ ANTAL.

Nemzetünk műveltsége immár: bála istenek annyira megerősödött, hogy alig van e hazában család, a mely butorzata zellióshetetlen részének ne tartana a könyveszekrényt vagy legalább a szerény könyvespolcot. De azzal csak helyült mincnek még tisztában, milyen könyvek valók a helyre? Nos hát, e kérdésre csak egy válasz lehet: a családi könyvtárak első sorban azok a könyvek valók, melyek az emberi szellem termékeinek színt-javát teszik, a melyeket élveztek, évszázadok, vagy legalább nemzedékek magasztalása hirdeltek színeik, melyeket így a mult már ugyszvaló szentesített, melyeknek ismerete nélkül iskolázott embert képzelné sem lehet.

Azokat az írókat, kik ilyen könyveket tudnak teremteni, klasszikusoknak, magyar szóval remekíróknak hívják. Ezek az írók azok, kiknek munkái nem hiányozhatnak egyetlen művelti háznál sem. E remekírók leg-

fordításban, a hol van ilyen jó, új fordításban, a hol a meglevők elavultak vagy más okokból nem megleleők. S itt sem fog hiányozni minden író elől az arckép, a magvas bevezetés címetűl, és munkásságáról, valamint nem fognak hiányozni a költség jegyzetek, melyek azt a művet könnyen megérthetővé teszik mindenkire nézve.

Mindkét részt vállaltunknak, a magyar remekírókat éppgy, mint az idegeneket, képekkel díszítjük. Ez illusztrációk nemcsak az olvasó képzelőtehetségének segítségére, elebe vezárova a költői munkák legszebb részeit: hanem mint előrangú magyar művészek rajza, önmagukban is értékesek lesznek. A könyvek, természetesen, mind egyforma alakban, egyforma szép és tiszta nyomással és egyforma díszes bekötés táblában jelennek meg, rajta az illető író arany-domborművű medallion-arcképevel. Így a könyveszekrénynek nemcsak tartalmuknál, hanem külsőjüknél fogva is felléző ékességei lesznek.

Az első két kötet már megjelent. Címük:

- I. II. Petőfi Sándor Összes Kötteményei. Életrajzi bevezetéssel ellátta Dr. Ferenczi Zoltán. 52 egész oldalas illusztrációval ellátta Hoogrédy, Tull, Telogy, Akantisz. Ára a két kötetnek 10 kor.
- A következő kötetek lesznek:
- III. IV. Kisfaludy Sándor Összes Kötteményei. Életrajzi bevezetéssel ellátta Zilahi Ákos Béla. (Sajtó alatt.)
- V. Tóth Kálmán Kötteményei.
- VI. Göthe. Faust. Ford. B. Dóczy Lajos.
- VII. Molière Remekai. I. rész. A fősvény. — Dandin György. — A könyveskedő. — A botanisita doktor. Ford. az első harmat Mezei Sándor, az utolsó Babányi Árp d.
- VIII. Miklos Kelemen Törökországi Levellei. Kiadja Bénézy József.
- IX. Tóth Ede Összes művei.
- X. Mussat Alfred Válogatott Remekai: Köttemények, Elbeszélések, Színarabok. Ford. Radó Antal.
- XI. Zrínyi Miklós Összes Munkái.

Noha a vállalat főtébbi programja szerint a Remekírók Képes Könyvtára egységes, szerves gyűjtemény lesz: mindazonáltal az egyes remekírók hátán is, mint teljes, befejezett munkák kerülnek könyvtárra. Senkiesem lesz köztelen minden kötet megvásárolni, ellenben mindenki megvehet egy-egy remekíró magában is.

A kötetek ára a lehető legolcsóbb lesz. Ára egy-egy illusztrált kötetnek fizetve legkebbe 3 kor., díszkötésben 5 korona, de ez a csokély árt is szabadságban lesz a vonékek részletekben törlesztés. Minden évben négy kötet megjelenése van terbe véve, de roméltalozás ennél többet is fogunk körebeosztátni.

Az eddig megjelent két első kötet, Petőfi Összes Kötteményei, kapható minden hazai könyvkereskedésben.

A vállalat úgy a maga teljességében, valamint kötetekénél közelebb is, megrendelhető minden könyvkereskedésben.

Azultán terbe vannak véve: Kazinczy, Berzsenyi, Csokonai, Kisfaludy Károly, Kölcsey remekai; az idegen irodalmakból: Homerosz Iliás és Odysseia, Kempf József fordításában; Shakespeare remekai, Leopardi válogatott versei és prózai munkái, Byron válogatott költeményei, Eszsa legjobb drámái stb. — egytől egy a világirodalom legnagyobb nevezetű műveltségeinek legfényesebb szíveitől. Ábban a tudásban, hogy ez újabb vállalatunk megindításával a nemzeti kultúrának nagy és fontos szolgálatot teszünk, ajánljuk azt a magyar haza pártfogásába!

LAMPEL R. (WODJANER F. ÉS FIAI) GS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSE, BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 21.

Képes levelezőlapok

a legkedveltebb budapesti színésznők

brom-züst kivitelű arcképevel díszítve. Páratlan szép gyűjtemény. Eddig megjelent 4 sorozat. Egy sorozat 12 lapból tartalmaz. Ára bérmentes ajánlott küldéssel 1 fnt 80 kr. (3 K. 60 fill.). Az összeg beküldése után küldi a „Budapesti Napló“ kiadóhivatala József-körút 18. sz. E. Berzelti Ilona, Eötvös Stefánia, Fedák Sári, Gázi Mariska, Gembszögi Margit, Hegyi Aranka, Kápolnai Irén, Kléry Niára, Markus Emília, Molnár Rozsi, Pevny Irén, Török Irma.

Legjobb Szegedi Szakácskönyv.

Megjelent a Szegedi Új Szakácskönyv.

Írta: Szekula Teréz

Ötödik bővített és javított kiadás. Ára kemény kötésben 4 korona, az összeg előzetes elküldése után bérmentes szállítva. Kapható a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában.

